

DOCUMENT RESUME

ED 353 814

FL 020 895

AUTHOR Tegey, Habibullah; Robson, Barbara
TITLE Pashto Reader Passages in Transcription.
INSTITUTION Center for Applied Linguistics, Washington, D.C.
SPONS AGENCY Office of International Education (ED), Washington, DC.
PUB DATE 92
CONTRACT P017A10030
NOTE 57p.; For related documents, see FL 020 894-896.
PUB TYPE Guides - Classroom Use - Instructional Materials (For Learner) (051)
LANGUAGE Pashto
EDRS PRICE MF01/PC03 Plus Postage.
DESCRIPTORS Advertising; Instructional Materials; *Language Variation; Letters (Correspondence); News Media; *Pashto; Phonetic Transcription; Poetry; *Reading Materials; Uncommonly Taught Languages
IDENTIFIERS *Authentic Materials

ABSTRACT

The passages in transcription comprise one component of the "Pashto Reader" materials. They accompany "Pashto Reader," which is the basic text, and the "Pashto Reader Originals," the passages in their original published forms. They are passages in Pashto presented in broad phonetic transcription, for use by linguists and others interested in the structure and pronunciation of authentic Pashto but unfamiliar with the written script. The 45 passages are divided into 7 groups: essays; articles; stories; poetry; public writing (signs and advertising); letters and memoranda; and fractured Pashto. (MSE)

* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *

پښتو قرائت

Pashto Reader

اصلي متون : په لاتينه الفبا
Passages in Transcription

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION
CENTER (ERIC)

☒ This document has been reproduced as
received from the person or organization
originating it
☐ Minor changes have been made to improve
reproduction quality

• Points of view or opinions stated in this docu-
ment do not necessarily represent official
OERI position or policy

Center for Applied Linguistics

پښتو قرائت Pashto Reader

اصلي متون : په لاتينه الفبا
Passages in Transcription

Habibullah Tegey
Barbara Robson

Center for Applied Linguistics
Washington, D.C.
1992

Introduction

Pashto Reader Passages in Transcription is one of three components of the *Pashto Reader* materials: the component entitled *Pashto Reader* is the basic text, and the component entitled *Pashto Reader Originals* comprises a set of most of the passages in the Reader in their original published forms. There is also a *Pashto-English Glossary* for the Reader, and *Beginning* and *Intermediate Pashto* described below.

Pashto Reader Passages in Transcription consists of a set of the passages presented in *Pashto Reader* in broad phonetic transcription, for use by linguists and others who are interested in the structure and pronunciation of authentic Pashto but are not familiar with the written script.

All four of the *Pashto Reader* components are available in microfiche or hard copy through the ERIC Document Reproduction Service. For information, please contact ERIC/CLL, Center for Applied Linguistics, Washington, D.C.

This *Reader* has been developed by the Center for Applied Linguistics with funding from Grant No. P017A10030 from the International Research and Studies Program of the U.S. Department of Education. The same office funded CAL to develop *Beginning Pashto* and *Intermediate Pashto*, the components of which are also available from the ERIC Document Reproduction Service. This *Reader* assumes that the student has mastered the material in *Beginning* and *Intermediate Pashto*.

Table of Contents

Introduction	ii
To the Student.....	iv
Unit 1: Essays	
Selection A: [begunā bandi]	1
Selection B: [de parde khabāre]	2
Selection C: [de khānadan khwālāy]	3
Selection D: [pāka pāṇa]	4
Selection E: [de zyārat dīwa]	5
Selection F: [de paxtun de tārikh nandāra]	5
Selection G: [de ghuṭāy zandagi]	6
Selection H: [malāla]	8
Unit 2: Articles	
Selection A: [ahmaq tsok day?]	10
Selection B: [paxtani mili atāṇ]	12
Selection C: [de jadi shpagama: de afghānistān de māsir tārikh tora wradz] ...	13
Selection D: [ṭoka nēda wāqiyat day]	15
Selection E: News Briefs	16
Unit 3: Stories	
Selection A: [yawa rixtyānāy qisa]	17
Selection B: [qādār khān khaṭgar]	19
Selection C: [adam durkhānāy]	21
Selection D: [qabār]	23
Unit 4: Poetry	
Selection A: Ulfat.....	26
Selection B: Ghani	28
Selection C: Benawa.....	29
Selection D: Shinwaray.....	30
Selection E: Abdul Bari Jihani.....	31
Selection F: Mahmadjī.....	32
Unit 5: Public Pashto	
Selection A: Street Signs in Kabul	34
Selection B: Wall Writing in Peshawar	34
Selection C: Baba Rahman's Tomb	34
Selection D: Khoshal Khan Khattak's Tomb.....	35
Selection E: Advertisements.....	36

Unit 6: Letters and Memoranda

Selection A	37
Selection B	37
Selection C	38
Selection D	38
Selection E	38
Selection F	39
Selection G	39
Selection H	40
Selection I	41
Selection J	41
Selection K	42
Selection L	42

Unit 7: Fractured Pashto

Selection A: News Briefs	43
Selection B: [ḍoḍay sālgun ta wākhata]	44
Selection C: [zarīna wṛānga]	45
Selection D: [de kābāl rezhim de naskoredo pə hālat ke day]	47
Selection E: [mili azādi baxunki ghārdzanguna]	49

To the Reader

The selections presented in this component of the *Pashto Reader* are broad phonetic transcriptions of the passages given in the *Reader*.

The transcriptions represent the pronunciation of Dr. Habibullah Tegey, the Pashtun author of the materials. Dr. Tegey's native dialect is the Eastern dialect spoken around Kabul, but when he is reading he freely varies between the pronunciation of his own dialect and "spelling pronunciations". For example, Dr. Tegey's usual pronunciation of the third person masculine singular equivalent of 'is' is [da] ; when reading, however, he pronounces the verb either [day] (reflecting the spelling دى) or [da] , often in successive readings of the same sentence.

Dr. Tegey also varies his pronunciation of words borrowed from Arabic: if he is speaking formally, or reading a formal piece, the Arabic segments [ʔ] (ع) and [ħ] (ح) are pronounced. If he is speaking or reading informally, these segments are dropped. [h] (ه) is also frequently dropped in informal speech, as it is in English.

The symbols used in these transcriptions are as follows:

Vowels

[a]: low central unrounded vowel	[o]: mid back rounded vowel
[ā]: low back unrounded vowel	[u]: high back tense rounded vowel
[e]: mid front unrounded vowel	[ū]: high back lax rounded vowel
[ɪ]: high front lax unrounded vowel	[ə]: mid central lax unrounded vowel
[i]: high front tense unrounded vowel	

Consonants

[b]: voiced bilabial stop	[ŋ]: voiced retroflex nasal
[ch]: voiceless aspirated palatal affricate	[p]: voiceless aspirated bilabial stop
[d]: voiced dental stop	[q]: voiced aspirated uvular stop
[ɖ]: voiced retroflex stop	[r]: voiced dental flap or trill
[dz]: voiced dental affricate	[ɽ]: voiced retroflex flap or trill
[f]: voiceless labio-dental fricative	[s]: voiceless alveolar fricative
[g]: voiced velar stop	[ʃ]: voiceless palatal fricative
[gh]: voiced velar fricative	[t]: voiceless aspirated dental stop
[h]: voiced glottal fricative	[ʈ]: voiceless aspirated retroflex stop
[ħ]: voiceless pharyngeal fricative	[ts]: voiceless aspirated dental affricate
[j]: voiced palatal affricate	[w]: voiced bilabial semi-vowel
[k]: voiceless aspirated velar stop	[x]: voiceless palatal fricative
[kh]: voiceless velar fricative	[y]: voiced palatal semi-vowel
[l]: voiced dental lateral	[z]: voiced alveolar fricative
[m]: voiced bilabial nasal	[ʤ]: voiced pharyngeal fricative
[n]: voiced dental nasal	[ʔ]: glottal stop

The symbols above were chosen to be accessible to students, hence the use of the double symbols [ch], [dz], [gh], [kh], [sh], and [ts] to represent single segments. Very, very rarely, a sequence of segments is identical to one of the double symbols listed above, e.g. the segment [g] followed by the segment [h]. In these cases, a dash is inserted between the two symbols, e.g. [g-h].

Sentence stress is not reflected in these transcriptions, except in Unit 4, Poetry. Stresses within words are given in the transcriptions in the *Pashto English Glossary*.

In Unit 7, Fractured Pashto, transcriptions of both the 'fractured' passages and their normal Pashto rewritings are given. The Pashto of the 'fractured' passages is frequently not grammatical, as is explained in the introduction to the unit in the *Pashto Reader*.

Unit 1: Essays

Selection A

[begunā bandi]

-[ulrat]

[pregdəy!]

[dā begunā bandi pregdəy!]

[mə weregəy, di də pə azādāwəlo ke hets khawf aw khatar nəsta.]

[fasād aw sharārat lə də na nə paydā kegi.]

[di də bandi kawəl loya gunā də.]

[dā haghā yusuf day tse də begunāhəy pə sabab pə zəndān ke lwedəlay day. ka day lə zəndāna rā wozi stāse ayənda sanjawəlay si aw stāse de bəle wradze gham khwarəlay si.]

[pregdəy! də begunā bandi pregdəy!]

[ka day khlās sə stāse intizām ba pə ɖer xə shān wəkri.]

[stāse wəgi ba māra kri, stāse barband ba pət kāndi.]

[tāse dāgha xkwəlay mawjud pə toro tsāgāno ke mə ghurdzawəy.]

[pə zəndānuno ke ye mə achawe.]

[pə lewāno aw pṛangāno ye mə khwṛəy.]

[pregdəy! dā begunā bandi pregdəy!]

[day ba stāse də gaḍwaḍo aw preshāno khobuno sayi tābiruna wəkri.]

[ɖere skhəre, mobhame aw mujmale ghuṭe ba pṛānezi.]

[day də rātlunki hāl peshbīni kawəlī si.]

[de tabiyat pə ramzuno aw asrāro pohegi.]

[də jawi aw falaki awzawo iqtizaʔāt wər malum di.]

[pregdəy! də begunā bandi pregdəy!]

[di də pə azādəy bānde elem aw poha zyātegi]

[watan raṇā kegi, ṛānda binā kegi.]

[day lə khpəlo jafa kāro wruṇo sara hām xə suluk kawī.]

[day ɖer pechumi awārawəlay si.]

[ɖere kage lāre samawəlay si aw ɖer mushkelat hal kawəlay si.]

[mā khob lidəlay tse dā bandi khlāsegi aw də saltanat pə korsəy keni.]

[xə fikir wəkṛəy!]

[dā bandi tsok day?]

[pas lə ɖer fikra wāyām:

[fikir day fikir.]

[yawā wradz de paxto māruf likwāl aw shāir gwāl pāchā ulfat lā tso tano noro likwālāno aw shāirāno sara rawān wə. yaw dzāy dā lāre khwā ta dwo khro lā yaw bəl sara ormeguna aw puzuno mēxəl. de ulfat mēlgəro yaw bəl ta sara wəkātəl aw wewayəl: pə khro ke hām ulfat shta. ulfat samdaste dzawāb warkṛə aw wər ta wewayəl: wol ləka pə tāsə ke che zə yəm.]

[–təgay]

Selection B

[de parde khabəre]

[–ulfat]

[tər tso che dā xədzə mēkhuna pə wi khabəre bā hām pə parda ke wī dzəka che pə paxtano ke khabəra hām muʔanasa dā.]

[yawādze khabəra lā tsə che zhəba, waynā, mēnā, khilāba, maqāla hām dā tānis ʔalāme lari.]

[hagha waynā tse ibtikar kə pə ke wī dā adab parde ta lā ɖer zarurat lari.]

[tāsə zmā khabəro ta ləg ghunde bārik səy!]

[dā adab aw siyasat khabəra ɖera bārika dā.]

[zə pə ɖera narəy aw bārika lār laṛəm, khwdāy de wəkṛi che ɖer bārik bin khaləq pə dəgha lār rāsī aw pə dzir dzir wəgōri.]

[mā ukhān nā dī bār kəṛi, zmā qāfāla dā muchəyo dā che dā gwəluno lā pāṇo na pə hawā tsə rāwṛi aw asai joṛawi.]

[lā de qāfāle sara dā sabā wagmo khwəshbuyi bār kəṛe dā che tsok ye pə stərgo na wini magar asās dāmāghuna ye ihsās kawəlay shi.]

[wol zmā kār lā ihsās sara dā, zmā kharidār bāyad ɖer hasās wī. yā ɖer hasās shi.]

Selection C

[de khānadan khwālāy]

[-benawa]

[de zhwandun pə loy ɖagar ke har chā har chā zyār yust tse dzān ta de xə zhwand lār paydā kṛi.]

[duy lwəre zawəre wəlaṭawəle, hare khwā ta ye mənɖe wəwahəle aw har tsə har tsə ta ye lāsuna wāchawəl, kho tər ɖer talāsh wrusta ɖolo ta dā sābətə shwa tse tər har tsə de məkha bāyad de elem lamən ɖinga kṛi. aw de elem pə lārɣwəna khpəl matlab ta dzānuna wərasawī. no ɖol de elem pə zda kṛa pəse wəlāṛəl, hetsok de zhwandun pə loy ɖagar ke be tālasha pāte nəshwəl. yawāze dā haghə loy ɖagar pə yawa goṭ ke yaw maghrur be elma zalmaɣ wəlāṛ wə tse dā elem khwā ta ye harakat wə nəkrə aw de elem de zda kawunko pə ɖala pəse rahi nəshwə. de maghrur aw nāpoh zalmi de dzān sara hets elmi sarmāya nə dər lodəla. yawāze dī dā pə sar dā "khānadān" yawa zaṛa khwalāy wa tse dī dā ɖol ghorur pə hamde khwalāy wə.]

[dā ta dī de khwālāy syoray dā homā syoray xkāredə aw dā zwandun ɖole kāmyābəy ye tər de khwalāy lānde gaṇəle. ɖol bashari ihtirāmāt aw insāni tāzimāt ye hamde khwalāy ta war baləl. istirāhatuna, sorwatuna aw khwandawər khorākuna ye yawāze de hamde khwalāy de khāwənd haq gāṇə. dā ta haghə tsok nāpoh xkāredə tse dā khwalāy ɖa ye pər sar nə wə. dā nāpoh zalmaɣ hamdāse maghrur wəlāṛ wə tso tse dā elem de zda kṛe wakht wərbānde [tər] shwə. kho dā ye hets parwā wənəkrə. elem ta ye pə spēka stərga wəkatəl. khwalāy ye kaga kṛa we wayəl: " haghə tsə che dī de khwalāy tər syuri lānde kedāy shī dī dunyā hets eṭəm ye nəshi kawālāy."]

[dā kār wakht rāghay. dā nāpoha zalmaɣ haghase maghrur aw be parwā pə de fikir ke wə tse dī de khwalāy de khāwənd de pāra bāyad nor khāləq kār wəkrī. shəlam qārən rāghay. lə de nā poh zalmi tsəkha ye dā tahsil diploma wəghuxtəla. zalmi pə ɖer ghurur aw fakhər de khānadān dā khwalāy tawsifnāma wər wṛānde kṛa aw de haghe imtiyāzāt ye wəghuxtəl.]

[kho shəlam qārən wər sara ashnā nə wə, haghə tawsifnāma ye wə nə lwistəlay shwa. no zalmi tsəkha ye de kār mahsulə wəghuxt. be elma zalmi byā khwalāy war pesh kṛa aw wewayəl:]

["dā dā kār farmā khwalāy dā. de kārīgər khwalāy nə dā?"]

[shəlam qarən de be elma aw be ʔamala zalmi ta pə ghazab shə aw de asabī xowunki pə tser ye tsapeṛa joṛa krā aw dā zalmaɣ ye pə dāse zarba lə dzāna ləre wəghurdzāwə tse dā "khānadān khwalāy" ye lə sara wəlwedəla aw wərtə ye wəwayəl:]

[leḷ nā poha aw bekāra zalmaya: dā khwalay ḡera zaṛa sawey aw la moda lwedāle da. nor pā de khwalay dzān mā ghwalawa aw mā dunya dār pore khandawa. walār sha elām dza kṛa. kār wakṛa.]

Selection D

[pāka pāṇa]

[—māster abdalkarīm]

[pāṇe ba tso tso qesma dī, de wāne pāṇe, dā gwāl pāṇe, dā qurān pāṇe, dā zwand dā kitāb pāṇe aw dā tamāko pāṇe. sara dī de tsā hera pāṇa pā khpāl dzāy ḡera drana da kho pā ṭolo ke de qurān pāṇe ḡera pāka aw mubāraka da, magar zyāt kār nān sabā dā tamāko la pāṇe nā akhistay si....]

[yawāze kor; kutsā, hujra, dera, pula, patay nā day che gaṇe dā tamāko dā pāṇe perayān pre nāst dī.]

[ka de segreṭ pā jāma ke sku], kālij, dukān, daftār aw xkwālo māṇo ta wāraseda no haghā da dā nāswāro pā dābī ke dā jumāt mihrāb ke nāsta da aw an dā mulā sāhib na sarsāya akhlī. wale ḡera moda keḡi che dā chin māchin xāpero zmung de watān ta yawa nāwe pāṇa rāwāḡeda aw dā watān dī de pāṇe dumra khwax su che khpāl ṭol qām qabela ye wār pāse pā gaḡa rawāstāle aw numi pāṇa ye shāta kṛa. dā pāṇa de ranga tura aw dā khuṇ na tārkhā da, kho byā hām dā khalqo tan wujud day aw har saṛey wār ta dumra matāza da che be dī de dā iḡāze nā dā kora bahar ta nāshi watay. bas de har chā de kor merman da. de ta dā chāyo pāṇa wayāle si. pākhwā ba khalqo sahar sabā pā jumāt ke de qorān pā pāṇe starge ghāra wālay, wālay wos kho che ye dā chāyo pāṇa kwāl kārē nā way dā qurān pāṇe ta katālay qadre nāshi.]

[ka chāy dā khuṇ na tārkhā da, no khwāḡe ye hām shta. ka deptī ta de wṛānde kṛa no muqadima ba wāḡaṭe. ka pā wakīl de wāwahāla no rixtyā ba dārīa drogh kṛī aw drogh ba dārīa rixtyā kṛī. che dā tāṇe tahsīl dā wākdāro de chāyo gham kawē no byā spīn bāz ḡardza. khayr day ka be lesana ṭopak sāte aw ka ghīa ghalatī aw jwārāy kawē. ka dawa ḡaṭe qazī sāhib bānde ye nosh kṛa. ka maṛī bakhshē no mula sāhib ta ye haba kṛa.]

[ḡāktār: tā ta tsā taklīf day?]

[mariz: jinābī pā mā de zṛa dawra rādzi.]

[ḡāktār: merabānī wakṛa, bāl ḡāktār ta lār sha.]

[mariz: wāle?]

[ḡāktār: dzāka che zmā de fīs wāwre no pā tā ba de zṛa dawra rā shī.]

Selection E

[de zyārat dīwa]

[-shinwāri]

[de jume shpa wa nā puyegam tse tso sawdā wākhistam kho lā kora wawatam. cherta lare me tsā raṇa tar nazara rāghla aw de yawa lewani pā shān pā mendo mendo wāraghlam.]

[loya hadira wa; zāṛa qabrana wā; aw dā lawho na prata nor tsā pā stargo nā lidal kedā.]

[halta de kum zāṛa qabar sar ta dewa lagāl shawe wa. dā dīwa ba xāyi kum dāse gharib aw yā kwāṇḍe lagawāle wa che khpāl kor ba ye tyarā wā. kho hadira ye raṇā kare wā aw pā de zare?a ba ye de maṛo na de zhwand mārāduna ghuxtāl.]

[dā kār ka che ham gunā wa che be dzāya tāwān wā: kho haghā ta khpāle aqide sawab aw xā kār xodālay wā.]

[mā de ziyārat dīwa walidā, no de nāpoh aw nā rasidali qawm likwāl aw pohān rā pā zṛa swāl. de poho qawmo pohān dāse mesāl lari laka de koruno dīwe, tse ṭolo ta ye raṇa rasegi aw raṇa ye be dzāya nā wī.]

[pā nāpoho qawmuno ke pohān de ziyārato de diwo pā shān swadzi. raṇa warkawi aw pā soz aw gudaz mri. magar qawm de maṛo pā shān wār na faiz nā shi akhistālay. haghā qawm che poha nālari de pohāno qadir ham wār sara nā wī. kēla ye liwani aw mālekhulyāyi buli aw kēla ye lā dzāna shaṛi. mung che nā pohedo dzine pohān mo lā dzāna shaṛali aw kum wakht che po shu byā mo dā haghō haduki berta rawṛi.]

Selection F

[de paxtun de tārikh nandāra]

[-rishtin]

[dre nim zara kāla pakhwā zā de widā pā sandaro ke stāyālay swam, haghā maṛanay wam tse pā wir aw sandaro ke ba yādedam. khpāl ṭabār aw ṭol qām qabil pā mā xāysta aw zmā pā nāmā sarlwaṛi wā. zā de sharifāno, pākāno aw asilāno pā nāsāl ke che 'aryan' ye buli. de laso khiluno aw qabelo sar aw starge wam; zmā lā khwāgā num yane 'paxt' tsakha dā widā sandare khwage aw khwandaware we. de 'paktā' aw 'torwāyānā' dzalmi pāchā tājuna zmā pā sar prātā aw ḍer xkwāli aw xāysta xkāredāl. zā de 'bākhṭar' aw 'balkh' pā zarina aw wrexmina zāngo ke kaluna kaluna zangedalam. de spin ghar, hindukush, pāmīr narām pāstā, plāzuna zmā dā pāra xkwāli aw jaṛaw sawi wā. dā amu aw abāsind tar mandz dā bakhdyā, pārtiyā, paxtyā, arākuzyā aw gandahārā pā dzmako ṭol shnā bakhmalī farshuna

zmā də pāra hawār ghwaṛedəli wə; aw zə ba shāmudām də hosəyo aw kablo pə tser də paxtankhā də pəsarli pə gwəluno rghəxtəm rā rghəxtəm. haghā wakht zmā də fathe aw sōbe jande də hindukush pə lwaṛo tsuko rapede, aryāyi suruduna ghagedəl. də xāyist aw jamāl maleke yane də paxtakhā (paktyā) juna aw pēghle natsede aw mā wər ta pə maza khpəl khog rabāb wahə.]

[ka tāzi zəba hargora xa da	farsi hām ḡera pə khwand khwaga da
chā ye palāw de jamal wa nəkhist	paxto lā hase bekra prata da.]
	-khoshal khān khatək

Selection G

[de ghuṭəy zəndagi]

[-khadem]

[ḡere shpe wradze tere shwe; mawsumuna wawuxta rā wawuxta. de samandar de ghāre bāduno wredze de dzān sara rāwṛe. wredzo de dāgha dzāy pə hālat wəzharəl aw wuxke ye toye kṛe.]

[dā wuxke khwaṛuna swə, byā sinduna swə, aw byā wyāle swe! aw wrusta di gwəl pə shākh ke wəchalede.]

[khwdāy zda tsumra elal aw asbāb sara yaw dzāy shwə aw tsumra sharāyit wujud ta rāghlā tse pə dāgho ṭolo bānde də ghoṭəy zindagi morataba shwa. de sahar naray shamāl pə de ghuṭəy wro, wro de shafaqat lās terawəlo. de shpe pərkhe warbānde khpəla dur āfshāni kawəla tse tso de shamāl pə ḡera delāsāyena ghuṭəy khpəl shīn dāwan lə mākha ləre kṛe.]

[de chamən tarāwat, di mārghāno naghmo, də asmān de shne fazā lā intihāyat, de lmar zarino palwasho, de spogmay marghobyat, de storo marmuzo ishāro aw de kāynāto nezām ta ye wəkātə aw pə nimə khwle ye wəkhandəl.]

[che tso byā de khwlā khandā ta joṛawala nmar dā māspaxin dzāy ta rāghalay wā. ghuṭay di dā khwā ta makh wāṛāwā aw sar ye ṭit kṛā.]

[kum wakht che dā nmar prewātā lā palawa de nmar de telāyi palwashō sara de nasim pā lagedo dā ghoṭay nāzake pāṇe rapede, no day pā dāse awāz che ila de shāir de zṛā ghwaguno awreday shwā, wayal:]

[pāki tā lara da. ey khālāqā, ey de kāynāto sāne?ā. stā ?ālam tsumra xāysta day, tsumra golalay day aw tsumra wasi?? magar ey khāwāndal zmā dā zāndagi wār hamdā wā 'pas lā lāg sukuta' bādāra! pāki da tā lara. zā rāzi yam tse stā de be intihā malk yawa ḡera, juz?i barkha pā mā xāysta shwa?]

[stā dā makhlūqāto dā stergo tarāwat wāgārdzedam. bālbālān rā bānde wāchaghedal, baw rāgān rā bānde wālūtāl, dā sabā waghme zmā hoshbu?i yuwṛa aw khapa zṛuna ye pe khoshāla kṛāl... ḡera sanā da ṭalara tse zā gwāl yam aw aghzay nā yam. nmar dā ghorub pā hāl ke wā, gwāl khpāl zṛā pā khpālō mrāwo pāno ke rā wānghext aw dā khpāl hayāt pā wrustayo lamho ke ye yawāre byā dā wāwayal: "ḡera sanā da tālara ey khāwāndal tse zā gwāl paydā shwām aw aghzay nā shwām" aw wārazhedā.]

kāla che khādām pā paxto ṭolāna ke kār kāwā, yawa wradz de yawā saṛay janāze ta wālaṛ. kum saṛay tse mṛā shāwi wā, haghā de mārif de wizārat yaw paxtun māmur wā. kho pāde mashhur wā tse lā paxto aw paxtano sara rixtini minā nā lari.]

[kāla che khādām lā janāze na berta rāghay no rā ta ye wāwayal: saṛay de dzino kalimo pā maḡnā pā kaluno kaluno nā puyegī. kho kāla dāse moqe rāsi tse saṛay pā ḡera asāna pre poh si. masalan mā ṭol ḡomar de "mutasib" aw "be taḡsub" kalime awrede, kho pā maḡnā ye nā pohedām. nān khwdāy hase pre poh kṛām.]

[mā wāta wāwayal: tsānga?]

[da rā ta wāwayal: de ... pā qabār de edebiyāto de pohandzi rais wāwayal: "khwdāy de wābaxi be taḡsuba saṛay wā." di da lā de khabāre sara zā poh shwām che "be taḡsub" yane "dawās".]

[–təgay]

Selection H

[malāla]

[-samandar dā badrasho]

[tse kam zyāt de atyā kālo khabāra da. kāl dolas sēwa wānāwi hajri wā. dā barāt dā myāshte wolasēma wradz wā. dā parangi pawdz dā maywand pā mera ke proṭ wā. pā har sāz aw sāmān pura [wā], pā khorāk tskāk moṭ [wā]. tāk sur woray wā. dā āsmān na wor wordē. dzmaka teghna wā. māl k sur tanur wā. kāṇi dā garmay lā tāwa chāwdāl. peryāno tanaruna achawāli wā. awa sra lamba wā. wobā nā we aw ka cherta kuhi yā chinā wā no pā hagho dā duxman qabza wā. dā musulmānāno ghāzyāno sara wobā khlāse sēwe we. lā tēnde dā har chā zhābe wātālē we. maray wāche, shunde, spine tēxtidālē we. sara di de mlātaṛālī wālaṛ wā aw dā ye ghuxtāl tē de dīn duxman, dā āzaday duxman, dā khpāl māl na wābāsi. wrāk ye kṛi, kho di duxmān zor ḍer wā aw khakh nāst wā aw jangedo. akhēr tse pā ghāzyāno tēnde ḍer zor wākra. no dāse wāyi che dzino dzino pā shā wakatāl. zṛuna ye prewatāl. wār ye khatā sē, imām husen r. z. musulmānāno ta yaw sabaq prixay day. che ka chere hām de haq aw bātīl tār mandz jang wī, dā bātīl ḍer zor wī, de haq mēlgāri pā saruno hām kam wī aw pā waslā hām [kam wī], aw lwāge tēnde pre hām rāshi, kho byā hām bāyda day che dā zalīl zhwānd dzāne dā izat mērg wākhli. kho kēla kēla musulmānān dā sabaq her kṛi, no dzaka pre wār khatāyi ghalaba wākṛi. amdagha waja dā che pā maywand ke hām musulmānāno texta wākra aw pā shā rawān shwāl. wrusto dā duy xēdze we. pā hagho ke yawe jenay sar as kē, aw dā dzān sara ye wāwe che dā kho kār kharab shu[.] dā jenay malāla wā. malāla dā mili ghorur aw klake paxto daka pā talwār dā xēdzo dā mēndz na dā ghāzyāno pā lor wār rawāna shwa. che nizde waraghla, lēka dā zrawāra, nāra sher babra wēdaredēla aw, lēka yawa jarnayla, ye dā zṛā dā ikhlāsa nara kṛa tse:]

[ay paxtanā meṛano!]

[dā har jangyalī paxtun ghwaḡ ta dā chāgha wērasēda aw pā jang ke ye dā malāle wār ta wakatāl. malāle dā zṛā dā jōsha dā lēṇḍay wāwe tse:]

[ya ka zār:]

[ka pā maywand ke shahīd nāshwe khwdāy go lālāya be nangay ta de sāti-na]

[dā malāle dā lēṇḍe yaw yaw toray dā har ghāzi pā zṛā lēka dāghāshi wār xakh sē, aw de che dā ṭapa khatām kṛa, no samdaste ye dā allahu tālā nāmā wākhista - "allahuakbar" - aw lēka dā wāge zmaray ye de duxmān pā lor wār mēṇḍa kṛa. aw pā mēṇḍa ke ye dā bēla lēṇḍay shuro kṛa:]

[ya qurban: ...]

[khāl ba de yār pā wino kegdam che shinki bāgh ke gwāl gwālāb wāsharmawām-a]

[dā māto musulmānāno ghāzyāno dā ghayrat jazba pā josh shwa. māt zṛuna ye joṛ shwāl laka tse mṛa rāzhwāndi shi. dā har ghāzi pā rag rag ke paxtani wīne māṇḍa wākṛa. wexta ye wadaredāl. malāla byā dā duy tār mandz watāle aw pā duxman waraghāle wa. har yawā wār pāse wār māṇḍa kṛa aw dā kufāro pā lakh karo wāraghlāl. duxman tsā muqabala kho wākṛa, kho musulmānān che yaw wār pā klaka dā allah tālā num wākhli, no ghruna wār ta hām nā ṭingegi. akhar duxman māt shā. aghuy ba pā shā tēxtedāl aw merāno ghāzyāno ba wahāl. ḍer ye mṛa kṛāl aw ḍer watēxtedāl. topay aw gwālay tre pā dzāy dzāy pāte shwe. maywand fatha shā. dā chā fathe kṛu?]

[dā paxtane malāle:]

[na zārha dzalmi war ghāli tār kamāl-a na yawā nāra malāla maywandwāla.]

[de yawā ṛāṇḍa de yawe xādze sara nikāh wāshwā. pā ṛumbay shpa xādza ṛāṇḍa ta wāwayāl: afsus che tā zmā xāyist aw spin rang lidālay shway no tā ba pā khpāl qismat nāz kawālay.]

[ṛāṇḍa wāwayāl: kam bakhta. ka chere tā wāqī xāyista aw spina way no stargawero mā ta wale prexodāle.]

Unit 2: Articles

[rishtin ba ɖera zyāte likāne kawāle aw mutaʔdid kitābuna ye khpāra səwi wə. yawa wradz ye mā ta de khpəl dāgha mahārat pə irtebāt wəwayəl: "begā shpa me ghuxtəl che deziri jaride ta yawa lanɖa maqāla wəlikəm. kho de likəlo pə wakht ke rāna ugda swa aw pə pāy ke kitāb tre joɖ sə."]

[–təgay]

Selection A

[ahmaq tsok day?]

[–ulfat]

[hagha che de dunya pə sud aw zyān nə pohegi aw də gaɖe pə dzāy tāwān kawī, khalq wər ta ahmaq, be ʔaqəl aw sāda wāyi....]

[de ahmaq aw sāda yaw mesāl mulā nasruddin day che pə zarāfat aw maskharatob hām shohrat lari.]

[di dāgha marhum də hamāqat dalil de khalqo pə nezd dā day tse də ba pə yawa rupəy tsalor dāne hagəy wākhistəle; hagha ba ye wə khutawəle; pə rang ba ye sre aw shne kɖe. byā ba ye də rupəy pindza dāne khartsawəle, yāne də gaɖe pə dzāy ba ye tāwān kāwə aw khpəl māl ba ye arzāna khartsāwə....]

[mung pə khwla wāyu tse aqəl bel shay day aw də dunyā māl bel shay day. tsok ba aqəl lari, māl ba nə lari, dzino noro sara ba māl wi aw aqəl ba nə wi, magar pə ʔamali ɖawəl də har chā aqəl aw be aqlī də dunyā de gaɖe aw zyān lə məkhe mālumawu; aw pə haqiqat ke gaɖe ta aqəl wāyu aw tāwān be aqlī yā hamāqat bolu.]

[zmung pə khyāl aw tasawər ke dā nəsi rātlay, che mulā nasruddin ba dā kār di de də pāra kāwə tse narkh arzāna kɖi aw khpəl ihsān pə dāghase tɖjārat ke pət ki, che kharidār ye pə sakhāwat hets poh nəsi aw karāmat hamāqat wəgaɖəl shi.]

[ka zmung gumān nek aw xə wāy mula nasruddin ba mo də khayr aw fayz khāwand gāɖə, aw də hagha pə aqəl pore ba mo nə khandəl.]

[hagha bəl kāl zmung pə hewād ke qahti aw grāni wə. yawə loy sawdāgər lə hirāt nə ɖera ghala qandahar ta rāwɖa aw pə khalqo ye de bāzār lə narkha arzāna khartsa kɖa, yāne gaɖa ye wə nəkɖa. tāwān ye wəkɖa. dā kār hechā de hagha pə be aqləy haml nəkɖa aw pə akhbāruno ke ye ɖera stāyənə wəshwə.]

[hagha ta chā mula nasrudin wə na wele, balka de khayr aw barakat khāwand ye wəbālə. yaw wakht zə yawə shtamən saɖi kara melma shwəm. də hagha pə kālə ke har tsə pākha

shwa. magar sokrak ye na darlod. da kala khawand tso ghalmine doḍay khpalō
hamsāyagāno ta walegale aw hamaghumra sokrakān ye rawra. mā ta dā māluma shwa che
duy hara wradz dagha rāz tijārat kawī aw pā khpal kala ke jwāray na pakhawī...]

[ka dagha rāz kār yaw khwār aw gharib wākri hamāqat day.]

[magar dā baḍāyāno de pāra sīfat day...]

[ka khwārān aw gharibān lā isrāf aw tabzir na kār wākhli ḍera loya nāpohi aw nādāni dā.
magar baḍāyān pā isrāf aw tabzir dā jud aw karam khawandān gaṇal kegi.]

[dagha aqal che dā khwār aw gharib rahbari kawī dā baḍāyāno de pāra nā day pā kār.]

[wo! aqal haghā amsā dā che gwāḍ aw zāyif insān wār ta ar day. haghā che de quwat aw
qudat khawand day. dagha dā zāyifāno wasla wārta nā xāyī. dā aqal aynake dā kamzori
nazar bināyī zyātawī aw dā tez nazar khawandān ye kala kala dā ḍawāl aw feyshān dā
pāra pā stargo kawī.]

[ka tsok aqal aw wuxyari laṭawī dā khwār aw gharib pā kor ke de walaṭawī. zorawār aw
baḍāyān lā dagha shi na be nyāza di...]

[dā zorawāro pā makh ke aqal gwāng wī aw ḍer muzakhrāf mālumegi. har tsā che be
zarurata wī aw ihtiyāj wār ta nāwī bad xkāri aw qemat ye lāg wī. ka chere pā insān ke
ḍera nimgaṭtyā aw kamzori na wāy aw aqal ta ye ihtiyāj nā darloday aqal aw pohe ba
doghumra qadar nā darlodā...]

[yaw baḍay ka pā zārhawō rupay yawa shpa pā qemār ke bāyli ahmaq nā day. haghā che dā
wradze dā shalo yā dersho rupo pā sigrito wor lagawī, yā dā sinemā aw tayātūr pā tasha
nandāra payse war kawī, tsok wār ta ahmaq nā wāyī. magar ka yaw mazdur yawa wradz
kār wā nākri aw wuzgār wāgardzi, ahmaq day dzaka che begā ta pā kor ke tsā nā lari aw
wāgay pāte kegi...]

[kala che yaw baḍay yawa xkwale nafisa tāblo pā ḍero rupo akhli, yā dzine antik aw zāra
shayān dā tash namud dā pāra pā ḍer lwaṭ qemat rā nisi, haghā bāl che yaw zoṛ qalami
kitāb che zawq aw sinḡat pā ke kharts shaway [wī] pā grāna baya akhli aw dā hamāgha
kitāb chāpi noskhe ḍere arzāna lās ta rādzi. tā wawāya che dagha rāz tāwānuna dā tsā dā
pāra di?]

[ka gharaz mānawī istifāda wī, hamāgha māna pā chāpi kitāb ke hām shta. māluma shwa
che māl tāwānawāl dā nāmā aw shohrat dā pāra, dā shawq aw zawq dā pāra, dā hawā aw
hawās dā pāra, hamāqat nā day. sanḡat day aw stāyana ye kegi, magar pā de shart che
saṛay khwār aw fakir nā wī, baḍay wī aw ḍere payse wālari.]

[wos kho ba pohedali yāst che ahmaq tsok day aw mung chā ta ahmaq wāyu?]

Selection B

[—ali mahmad mangal]

[ḡama ḡol de bəzha sha
hakīm mo xə ḡāḡegi

dā ḡol de wale ghəlay kəy
nyāzmin surat ye staṛi kəy]

[tse ḡol wahi dzwānān ṭolegi yā ba laxkar wi yā ghadəy de zhəṇyo dzina]

[paxtani mili ataṇ]

[pə mangalo ke ataṇ (gaḡedā) pə tso ḡawlo day?]

[paxtani mili ataṇ ḡer dzandan dod aw mili ?ana?ana da che de grān hewād pə zyāto barkho pə tera dā paxtano pə ṭolo simo ke dā mili ?ana?na pə zyāta mina sara tər sara kegi. afghānān dā mili dod de jang, akhtar, wādə, khpəl wākəy pə wradzo, jashən aw pəsarli pə lumṛəy wradz ke pə khāso marāsəmo aw ḡoluno sara pə khwaxəy tər sara kawi...]

[pə haqīqat ke ataṇ yawa dzəndəna mili loba da... pə grān hewād ke mili ataṇ yawāze narina nə kawī, bālke de paxtano pēhlye, janakəy aw xədze ye hām dā xādəyo aw yeduno (akhtaruno) pə wradzo ke pə ḡera mina aw khoshāləy sara kawī. dī de lə pāra dāgha tso pāmuna (baytuna) wəḡorəy che pə mawzo bānde raṇa achawī:

[khət me ḡwəlbədan ḡwəndze ye wṛāy nə sām
zə che gaḡa nə sām dā salīm xədza rāwṛay nə sām
yāmo (zmā) sherin jānānal
laylo (layla) gaḡegi ḡhurdzawī srə dūsmāluna
khət me dzandziri day, zə ye wṛāy nə sām
yāmo (zmā) adake more ataṇ kṛāy nə sām

[pə wādə ke ataṇ tsənga payl kegi?]

[mung dālta de wādə ... pə wakht ke de ataṇ pə shuroḡ kedo bānde ḡhagegu che tsənga pə kəlo aw bāndə ke de ataṇ dod pə de xādi ke dā wulus tər mandz tər sara kegi. pə mangalo ke dā chārshambe pə wradz de halək plār yā trə aw wruṇa khpəlo kaliwālo ta khabar warkawī che sabā dā ziyārat wradz da. mung dā khpəl zoy aw wror de pāra de wādə pə nyat wrā joṛawu, zmung pə xādəy ke kho ba tāse gaḡun kawəy kəla che kaliwāl khabar si dā chārshambe pə wradz khpəle tore tsəṇe pə weyo (hagəyo) mindzi, de ḡhwā pə zəṛo ḡhwaṛəyo ye ḡhwaṛawī, de panshambe (zyārat) pə wradz de tanki bridzar pə wakht ke khpəl mili lebās aw jāme aḡundi, dzwānān de khātuno (kamisuno) de pāsa dā lays aw charmino na joṛ shəway srə, shnə aw zarghunə waskatuna che lə bakhmal na joṛ shəwī aḡundi. de waskatuna de pasa dā pindzo gamto (səlokəṛtuso) banduna ḡhare ta achawī.]

[aw tər mlā ye ṭaṛi, khpəl pindza ḡəzay, laysani aw ḡhwagawər ṭopək maṭuno ta achawī aw hər ḡawəl tore, naswāri spine aw khəṛe lungəy pə sar kawī, de ṭakande yāstāḡh

bridzar pə wakht ke ɖol wahunkay de kəli tər shā yā mandz ke dərmand aw maydān ta dzān rasawī aw pə ɖər ʈās aw khrāp sara də chughe (chighe) ɖol wahi, dzwānān yā de halək de kəli wrutsi dzwānān che de ɖol ghwaɣ wāwri lə khpəlo koruno na rawəzi aw de ataŋ maydan ta che ɖol wahunkay pə ke wəlaɾ day dzānuna wər rasawī, dzwānān che de ataŋ maydān ta dākheɭ si de chughe (chighe) de ɖol lə ghag sara por ta ghurdzi aw ʈopuna wahi, no yaw nim tan de topəko ɖiɖe (ɖazuna, bāruna, wāruna) kawī, de tsə shebo lə pāra ɖol wahunkay de chughe (chighe) ɖol di de lə pāra wahi che dzwānān rā ghunɖ shi, kəla che dzwānān ʈol lə koruno na de ataŋ maydān ta rāwərasegi pə de wakht ke ɖol chi de ɖol ghag de chughe (chighe) lə hālat na de ataŋ de pāra aɾawī aw dzwānān de maydān pə mandz ke dwe ɖale kegi, yawa ɖala de maydān pə yawə sar ke pə katār sara daregi, aw bəla ɖala de maydān pə bəl sar ke pə yawa kila aw katār sara daregi, lāsuna sara warkawī, yaw wāre yaw katār pə lwaɾ awāz de ataŋ bayt wāyi byā ye bəl katār de ataŋ bayt pə lwaɾ awāz de duy de pām aw [ə]taŋ de bayt de wər garzawəlo aw məkhi kawəlo lə pāra wāyi.

Selection C

[de jadi shpagəma: de afghānistān de māsir tārikh tora wradz]

[–profaysar abdəl rasul amin]

[... de 1358 kāl de jadi pə spagəma niṭa zmunɣ de milat de tārikh pə pāno ke yawa na heredunke trāzhedi sabt shwəla, aw nən mung də hamāghe tore wradze də ghandəlo lə pāra, də khpəl meɾani musulmān aw mujāhid wələs de tārikhi meɾāne də lmāndzəlo lə pāra rā ʈol shəwi yu. mung afghānāno təl de gāwanditob aw de yaw aw bəl pə koranəyo chāro ke də nə laswahəne pərbansəʈ lə gāwandəyo hewāduno sara aɾiki sātale we, aw pə de laɾ ke mo lə rusano sara həm war ta chalənd kəɾay wə, aw hetskəla mo de haghuy lə pāra kume sarhadī aw amniyati stunze nə we paydā kɾe.]

[kho rusāno di de ʈolo ayni wāqiyatuno pər khelāf de xə gāwanditob pə ghulawunko se ɶaruno zmunɣ lə pāra yawāze stunze aw bad marghəy paydā kəɾi di.]

[de 1358 kāl de jadi pə shpagəma niṭa ye sro pawdzuno pə afghānistān yarghal wəkrə, aw de yaw[ə] mustaqim tiri lə lāre ye khpəl yaw lās potsay rezhim də wākmanəy pərgadəy kenawə... lə dəghe khonaɾəy pexe sara sam zmunɣ musulmān, meɾanay aw mujāhid milat də tārikh yaw[ə] bəl imtiḥān ta chamtu sə. də jīhād belā belo sangaruno ta ye wər wadāngəl aw lə khpəl dīn, khpəl hewād aw khpəl nāmus tsəkha də sātəne morchale ye joɾe kɾe. mung de ta məjbur kɾay su, che her tsə pregdu aw ture rā wākhlū. də dzəka che de dīn āw watan ghuxtəne mo məkhe ta wəlaɾe we...]

[wos che rusān yawāze pā fəziki ləhāz lə afghanistān tsəkha watəli di, pā haqiqat ke dā haghuy mudākhālō aw tajāwuz nəwi ɖawluna aw lā pechəlay baṇa paydā kəre dā. haghuy wos hām pā afghānistān ke dā khpəl lās potse rezhim mlātar kawī. dā kābəl muzdur rezhim ta nā yawāze har aṛkhize mraste warkawī, [balka] wos hām pā ɖol wulv ke nākobe rawāni di, aw tər wosa pore lā shorawī, zmung dā musulmāno aw watan dosto khalko dā irāde aw ghuxtane pā mokhālīf luri wəlār day.]

[afghānān ba tər haghe pore khpəl spetsəli islāmi jihād ta idāma warkawī, tse pā afghanistān ke ye dā khpəle khwaxe yaw islāmi hukumat nā wī joṛ kəray. dā dā haghuy dā jihād dā payl aw dawām yaw asasi ɖəkay day. rusān pā naṛaywāla ɖoləna ke, dā afghānistān pā wrānde dzān tash dā insāniyat aw akhlāqi gunā pā num nā shi tabre? a kawəlay. haghuy bayād tse wos dā khpəlo gudagyāno hemayat pregdi. afghānān khpəle khwaxe ta pregdi, che pā khpəla khwaxe pā afghānistān ke yaw islāmi hukumat mandz ta rāwali. rusān dā afghānistān dā ɖoləne [de] tabāhəy asāsi masulin di, aw lāzəma dā che haghuy afghānāno ta dā ɖol jang aw ɖole tabāhəy bəshpəṛ tawān warkri...]

[wos che afghānistān de bari pā wrusti paṛāw aw de bəshpəre āzādəy pā darshal ke day, mung hila kawu che dā afghānistān ɖol qahramān jihādi tanzimuna ba pā khpəlo ke lā mutahid aw mutafiq shi. dāgha itihād ba zmung dā bəshpəṛ wrustani bari zāman wī.]

[lāzəma dā che de dost aw musulmān hewād pākistān ... dā hagho har aṛkhize mrasto lā amala manəna wəkrū, tse di de hewād khalko aw hukumat zmung sara kəri di.]

[mung hila laru che pā rātlunki ke ba dāgha dwāra islāmi hewāduna dā wrorwaləy dā wosani subut de wāqʔiyat pā asās de yaw aw bəl dā mlātar pā hays de wruno ghunde zhəwənd wəkrī. mung afghānān dā dost dosti aw dā duxman tarkhe tajrube nā herawu. mung lā noro dosto hewāduno tsəkha hām de zṛə lā kumi manəna tsargandawu, che dā hijrat dā stunzo pā barkha ke ye mraste kəri aw zmung dā islāmi jihād sara ye mlātar kəray day aw kawī ye.]

[yaw ɖer ghaɖ saṛay de yawə wuchət bilḍing de nəhəm manzal na lānde wəghurdzedo. kəla che pā hush ke shu, no pā haspatāl ke prot wə. de nars na ye tapus wəkə: zə pā khayriyat sara yəm ka na, masṭar?]

[nars dzawāb warkṛə: tə kho pā khayriyat sara ye. lekin stā lānde che kum tsalor saṛi raghəli wu, hāgha mṛə di.]

Selection D

[toka nāda wāqiyat day]

[likunkay m. n. sālārzay]

[wāyi kēla che dē shorawī itifād pākhwānay jamhur rais mikhāil gorbāchof de amrikā de jamhur rais bush pē balēna amrikā ta safar kēray wē, bush de gorbāchof dēr tawsifuna wākṛāl aw gorbāchof ye de naṛay wāle sole de tāmin, de sharq aw gharb tēr mandz de āṛiko de xē wāli aslī mehwar wāgāṇa. jamhur rais bush jamhur rais gorbāchof ta wēwayāl, dā che wos de sharq aw gharb tēr mandz sor jang pāy ta rasedālay aw de dwo abar qudratuno de mākhāmākh kedālo khatar hām lē mandza tlālay day wos de spine māṇay wāk larunki tā ta dēr de qadr pē stērga gori aw amrikāyān tā khpāl rīzde aw samimi dost gaṇi. nō zmā yawa hila stā tsākha dā da che nēn ba rasmi melmastyā tsākha tēr shu, zē ghwāṛām che stā pē farimāish dēr ta nēn khwāṛa pākha kṛu. gorbāchof wēr ta wēwayāl: ashnā zē kho hase hām amrikā ta pē khedmat kawālo aw de sosyālizm duxman mārifī shēway yām. di de lē pāra tse naṛiwālo ta de pāngawālo dzān zād wēāyām nō zmā arzu dā da che de yaw tso loyo amrikāyi pāngawālo de zṛuno tsākha rāta kabāb tayār kṛay. bush pē dzawāb ke wēwayāl tse yāra! raung loy amrikāyi pāngawāl ka pānge dēre laru wale zṛuna mo dēr kuchni di. mung de khpālo shakhsi aw dzāngāṛo gaṛo aw ahadāfo pra ta pē waṛyā toga yaw dālar hām chāta nē warkawu. magar kēla che pē yawa misala kshe zmung dzāngāṛi gaṛe aw ahdāf mawjud wī hāgha wakht mo zṛuna dēr loy [wī]. de pāngi qurbāni tsē kawē che de dzānuno qurbānay ta hām hāzāregu, stā de ghuxtāne lēpāra ka yaw shmer pāngawāl qurbāni hām shī mohima nāda dzēka tāso kho nēshu khapa kawālay. ka tāso khapa kṛu nō pē naṛay kshe zmung dzāngāṛe gaṛe aw ahdāf de khatar sara mākhāmākh keḡl. nō majbur yu che de khpālo gaṛo aw ahdāfo dē sātālo lēpāra tso tana qurbāni warkṛu aw tā khoshāla wēsātu. che pē natija ke de gorbāchof de ghuxtāne sara sama ghēzā tayāra shwa.]

[kēla che jamhur rais bush maskaw ta pē safar lāṛ, nō jamhur rais gorbāchof di de lē pāra che kasāt ye adā kēray wī. de jamhur rais bush tsākha ye de khpāle khwaxe de ghazā de tayārawālo de farmāish ghuxtāne wākṛa. jamhur rais bush wēwayāl khwaga yāra! ka nēn rāta de yaw tso tano loyo loyo kamunistāno de maghzo tsākha ghēzā tayāra kṛe nō dēr ba khwax shēm. jamhur rais gorbāchof de bush de ghuxtāne sara sam de ghēzā de tayārawālo lārxowāna wākṛa, wale de dōḡay de ṭākālī wakht tsākha tso sātāta zyāt tēr shwē, amā ghēzā tayāra nēshwa. jamhur rais bush, gorbāchof ta wēwayāl che yāra de dōḡay de ṭākālī wakht tsākha tso sātāta zyāt tēr sēwī, dōḡay nē da tayāra. pē de wakht ke jamhur rais gorbāchof yaw āh! wākṛa aw wēwayāl, āfwa ghwāṛām de hāgha wakht tsākha che tāso de ghazā farmāish warkēray day tēr wosa pore mung yaw zyāt shmer ghaṭ ghaṭ komunistān halāl kṛāl kho pē dēr tāʼasuf sara bāyad wēāyām che de yawā pē sar ke hām māghzā nē wē, kāshke che tāso de komunistāno de zēba tsākha de ghēzā farmāish warkēray way, dzēka de kamunistāno zhābe dēre wugde di wale pē saruno kshe ye belkwāl māghzā nēshta.]

Selection E

1. [de khwākhogi payghām]

[de afghanistān de jamhur rais muhtaram najibulla la khwā de utrish de fīdrāli jamhuryat rais kurt wāldhāim pā nāmā dī dāgha hewād de misāfir wṛunke alutake de rā ghurzedo la amala che de sar zyān [ye] aṛawalay day. dāgha hewād ta de ḡaḡ girāne payghām mukhābāra shāway day. pā payghām ke de afghānistān de khalko zhawāra khwākhogi tsarganda shāwe dā.]

(5/30/91) [hewād]

2. [mazaresharif]

[midya: la jahādi sangaruno tsakha pā rā rasedalo khabaruno ke wayal sawi dī. de mazare sharif numyālāyo mujāhedino de mazare sharif pā xār ke de duxman pā pawdzi markazuno de drano waslo ḡaze wākṛe. che dī hagho pā natija ke de mazdur rezhim de ḡawawo dwa ṭānkuna takhrib aw pā hagho ke nāst kasān wazhāl shāwi aw ya tapyān sawi dī. khabar zyātawī tse duxman ta zyāt māli zyānuna hām awuxti dī. de ḡaw bāl khabar la mākhe mujāhedino de balkh-jozjan pā loya lār de rezhim pā pawdzi qarwan brīd wākā. che de haghe pā natija ke pīndza tana askar aw malisha wazhāl sawi aw tsalor pā pawdzi iḡmalāto bār laray swadzedali dī.]

(11/6/91) [jihād hindāra]

3. [akhbare kharīji:]

[de dekoyar aw arafāt tār mandz katāna]

[de falastin de khabari azhans de khabar la mākhe de falastin de azadi wuxtunki sāzmān rais yaser arafāt de mālḡero mīlato de sazman la sarmonshi haweyer perez de koyar sara de nayjirya pā paytaxt abujā ke de afriqā de yawwāli [de] sāzmān pā wuwishtama ghwānda ke katāna aw khabāre wākṛe.

[dāgha azhans khabar rā kawī duy de lebnan pā janub ke de israʿīlo de parla pāse brīduno pā bāb khabāre wākṛe. duy hām dā raz de zhāneyo dā tsalorām kanwansyun de laslik kawunke ghwānda de jorēdo ghuxtāna wākṛa. aw de mandzani khatīdz de sole de bahīr de pārmākhtag pā khatār de amrikā de mutaheda ʔayalato aw shorawī itihād de alodzalo pā bāb khabāre wākṛe.]

(6/8/91) [hewād]

[yawā kor ta nīma shpa ghal nānawot. de yawā kaṭ na ʔalāwa che pā ke de kor mālāk wīdā wā, tamāmi sāmān ye yuwoṛ. pā akhār ke mālāk wix shu aw wā ye kato che kor khālī day. kaṭ ye wakhist, wārpāse rawān shu. ghal che de kor mālīk pā dāse fīalat ke wīnī, wāyi: tā dā tsā kawē?]

[de kor mālīk wāyi: zmā dā khyāl day che tāso zmā de pāra kum krāyi kor katālay day.]

Unit 3: Stories

Selection A

[yawa rixtyānəy qisa]

[- ulfat]

[tso kāla: pəkhwā tāmās khān apriday lə tirā na de momando ghruno ta wālāṛ aw pə lāra ɖer be parwā teredə. di də ɖopak der xkwəlay aw der bāwəri wə, dzəka ye lə chā na wera nə kedə. de momando banāris khān che de haghə qemati ɖopak wəlīd, dumra ye khwax shu che pə hetz shān ye zṛə nəshwə sabrawəlay. momand saṛay che xə topak wəwine no byā dzān na wini aw də sar pə sawdā hām di daghase topak akhistəlo ta tayār wi.]

[banāris khān pə hāmdəgha erāda lə kəli aw wadānəy na ləre de tāmās khān məkha wəniwəla aw ghag ye pə wəkrə che topak hāmdaghāla kegda aw dza. tāmās khān che dā ghag wāwredə samdalāsa ye yawe tige ta dzān panā krə aw pə dazo ye shurogh wəkrə. dā dzəka che yaw paxtun hetskəla dā peghor nəshi qablawəlay tsə pə zwənd chā ta khpəla wasla taslim kṛi. dā kār pə paxtano ke yawa loya be ghayrati da aw di daghase saṛi awlāduna hām de khpəl plār pə daghase nāmə sharmegī. tāmās khān pə de pohedə che ka di də daze lə banāris khān sara shurogh si no arumaru nor momand de haghə pə mrastə rā rasegi aw loya shkhəṛa joṛegī. magar sara li de day majbur wə che pə yawə sar jang shurogh kṛi aw de be ghayrati num pə dzān kshe nəgdi. pə de jang kshe banāris khān wəwazhəl shu aw de tāmās khān gwəlay de haghə pə tandi wənxəta. magar de dazo pə awredo lə yawe khwā aw bəle khwā de momando chegha rā wəwata aw tāmās khān ɖer koshish kāwə che lə dāgha dzāya pə mānda pəxe wəbāsi.]

[har kəla che day de ghṛə sāray wə, aw pə ghruno ke ɖer garanday tləlay shu, no sara li de che lə ləre wərbānde daze ke de no byā ye hām yaw dzāy ta dzān wərasāwa. magar pə məkḥ ke ye lə noro kəlo na nor khələq rā wəwatəl aw day poh shu che dwa khwā jang nəshi kawəlay. dzəka ye de yawa khwəṛ pə ghāṛa yawə kālā ta panā war wṛa aw de dzān de hēmāyat ghuxtəna ye wəkrə. də ta dā māluma wa che ka yaw khuni aw qātəl hām de yawə paxtānə kor ta panā warwṛi haghə pre lə sar aw māla teregi aw chā ta ɭ, pə lās na warkawi. de paxtano dāgha paxtani ɖadat ɖer shohrat lari aw har paxtun tre na her cherta khabar day. tāmās khān che pə dāgha kālā nənawot no dzān wəta pə aman aw āmān ke xkāra shə aw bāwar ye dərīlod che de kālā khāwand ka tsə hām pə qāwm momand day byā hām pəde hetskəla nə rāzi kegi che day noro momando ta wəspāri. tāmās khān āpridi che de momand pə kālā ke ləg ghunde dāma joṛa krə no khəlq lə topəko sara halta rā wərasədəl aw de kālā khāwand mir akbar khān ta ye wəwayəl che stā de zoy qātəl stā pə kālā dər nənawot, che də de banāris khān ghwənde yaw toryālay dzalmay ye wazhəlay day. lə de khabər sara sam de banāris khān məṛay hām rā wərasəd aw mir akbar khān de khpəl

grān zoy pə ɖer loy gham akhta shu. dālta tāmās khān pə dzān wəweredə aw pə de poh shu che pə loy lā: ye laka ajal niwāl: dzān marg ta wəspāra. də der afsus kāwa che kashke de bəl cha pə kor ke nənawətay wāy aw de dzoy mərī lə kālə na pə tsang wāy. mir akbar khān pə dāgha wakht ke der ʔajīb aw gharīb hāl dərīod. kəla ba de Intiqām jazba pre dumra ghālība shwa che bāyad samdelāsa de qātəl pə stuni chāṛə rā kāgi aw khpəl zṛə [pre] yakh kṛī. dzəka che də ta dā hām nə wə māluma che teray aw tajāwəz də bariāris khān lə khwā wə aw tāmās khān de dzān sātəlo de pāra dāgha iqdām ta majbur shaway day. magar lə dāghe jazbe sara ba de paxto aw paxtunwali qānun hām di de məkhe ta dāredə che de yawa panā rāwrunki hemāyat nə kawəl dera loya nāmardī da che paxtun ye hetskəla tahaməl nāshī kawəlay.

[di de dwa dawla mutazādo ghuxtəno tāsir de mir akbar khān dzoy mərī fikir aw khyāl laka māshum lobā wə che kəla ba ye yaw tasmīm xə wəgāṇa aw kəla bəl. magar wrustənəy qatayī faysala dā wa che qātəl wəbakāshi aw de dzoy pə marg sabər wəkṛī. dzəka ye noro momando ta wəwayəl xa da che tāmās khān panā rāwrunki de bəl chā dzoy nə day wazhəlay aw zmā de dzoy qātīl da. di de bakhshəl yawādze dzmā kār day. ka də bəl tsok wəzhali wāy wos ba ye mā ta sātəna grāna wa aw di de hemāyat ba mātə pə der lwaṛ qeymat tamām shaway wə.]

[tāse wāwṛay che mā tāmās khān ta ʔafwa wəkṛa. tāse wos də ta tse zyān nəshe rāsawəlay dzəka che day zmā porawəṛay day aw mā ta ye panā rāwṛī da. zə nə ghwāṛəm che yaw paxtani qānun māt kṛəm aw hāgha tsok wəwazhnəm che zmā kor ta pə der omed rāghəlay aw khpəl dzān ye mā ta spāṛəlay day. ka zə dā kār wəkṛəm yawāze zmā num nə badegī de ʔolo momando num badegī. tāso bāyad pə de rāze nəshəy che mung aw tāso pə qawmuno kshe pə badnāmə yād shu aw hāgha ʔadat pregdu che lə plaruno aw nikuno na rā pāta day. momand pə de khabəro qāne shwəl aw tāmās khān lə khpəl topak sara sahih aw sālam khpəl kor aw kəli ta rawān shu che de momando badraga hām wər sara wə.]

[landəy:

pə gudər tsə ʔakəl lwedəle

tse kəshra khor ye badraga wər sara dzi]

Selection B

[qādar khān khaṭgar]

[-de mahmad ruhāni wardag likanay]

[zmung de tārikh xowunkay lə kəli tsəkha rāghəli wə, sahar tər tsāxta ba pə xowəndzi ke wə aw byā ba ye pə baysikil pəxa wāṛawəla aw məkḥ pə kor ba rawān sə. kor ye de "kābəl de ali abād" roghtun tər shā de ghrə pə ḡaḡi wə aw pə myast ke ye pindzə səwa afghānəy krāya warkawəla. de kor khawənd zhməna wər sara kəṛay wə, tse ka ye de dwo koṭo tər tsang yawa bəla koṭa che tādāw ye pəkhwā ixodəl səway wə, wadāna kṛi, no lə krāye tsəkha ba wər ta səl rupəy kame kṛi. no lə de kabəla ba ye bāysikil pə chatakəy sara dzghəlāwə, tse koṭa zhər wadāna kṛi, che hām ye kor pərākh shi aw hām ye krāya kama shi. sahar wakhti lə lmāndzə wrusta ba hām de koṭe pə wadānawəlo bokht wə aw de wo bajo pə shā aw khwā ke de "fawti eḡlānuno" lə awredo tsəkha wrusta ba məkḥ pə xowəndzi rā rawān sə.]

[ṭolgi ta ba che rānənwot, tər har tsə de məkha ba ye lə khpəle "qara qoləy" khwaləy tsəkha duṛe wətsandəle aw de lāsuno lə wexto tsəkha ba ye wəche khaṭe wətogəle, de lumṛi katār pə yawa mez ba kenāst, pə stəṛi ghag ba ye puxtəna wəkṛa, "xa, zmung lwəst chere wə?" dwo-dro zda kawunko ba pə gaḡo wəḡo ghaguno de pəkhwāni saat de lwəst wrustənəy khabəre wər pə zṛə kṛe... aw də ba khabəro ta edāma warkṛa. yaw-dwo zda kawunko ba ye pə khabəro ke wər wədangəl aw wə ba ye wayəl: ... byā hām dā zmung de kitāb mawzugh nə da ... sayzbi kho də ba khpəlo khabəro ta dawām warkṛa, ləka hets ye che nə wi awredəli.]

[wrusta - wrusta zda kawunki wəpohedəl, che zmung xowunkay nə yawadze xowəna kawī, khaṭe hām kawī. no wro wro ye num de dza kawunko tər mandz qādar khān khaṭgar sə. lə de che qādar khān khaṭgar ḡer wakht de koṭe pə wadānawəlo bokht wə; no xowəndzi ta ba be "matālaḡe" aw be "tayāri" rāghay, zyātara wakht ba de zda kawunko puxtəno ta ḡājəz pāte shu aw pə məskā - məskā ba ye wayəl: "pə kitāb ke ye wəlwaləy." de qādar khān khaṭgar aw zda kawunko tər mandz yaw khās kəṛ kech mandz ta rāghay aw pə dwo dro owənəyo ke qādar khān khaṭgar ta chā pə ṭolgi ke pām nə sāti aw ān dāche lə qādar khān khaṭgar sara malənde hām payl shwe. dzino ba ye khwaləy de mez lə sara wākhista, che pə khandā khandā ye wər ta pāka kṛi aw dzino ba ye de kurtəy lə jib tsəkha che de wrə pə meykh ba dzwaṛənda wə wəcha ḡoḡay rāwāyista aw yaw lə bəla ba ye wəweshəla, num ye lə qādar khān khaṭgar tsəkha pə "qādar khaṭgar, khaṭgar" wāṛawəl shu aw tsə moda wrusta bikhī "khaṭe" shu.]

["khaṭe" ḡer xə poheda, che dā kəṛkech wale mandz ta rāghəlay, wos day haghə pəkhwānəy "qādar khān" nə wə; kho day pə de qāne wə, che kaməxt dī də lə khwā day, dzān ta ba ye ḡāḡ girəna warkawəla, che de koṭe wadānawəl ba pāy ta wərəsegi aw dī də dzwān zoy "qasim" ba che lā tər wosa pə kəli ke wə rāshi aw dzāngəre khona ba wəlari...]

[kalani imtihān ta lā tsalor myāste pāte we, che de xowundzi sarxowunki "khaṭe" khpāl daftər ta che rāz rāz she?runa pə ke dzwarənd wə, wəghuxt aw de nālāyaqəy aw be kefāyatəy pə nāmə ye dzawāb warkrəl]

[awdā haghā wakh: wə che de khune wadānawəl hām nizde pāy ta rasedəli wə. khaṭe hila nə darlodə, che pə khpəla danda pāte si, ān pə de such nə wə, che de kor lagəxt aw krāya ba lə kuma kegi... pə bāysikil spor shu aw dzwān zoy ta ye kəre zhmana wər ta pə yad swa.]

["khaṭe" de ʔali abād rogħtun tər shā de ghrə laməne ta rāwərased aw lə bāysikil tsəkha kuz shu, pə stəryā sara ye gāmuna məkħ pə kor ixodəl. khaṭe lā kor ta nə wə rasedəlay, che kuchnəy lur ye 'maymuna' pə mənḡo mənḡo məkħe ta wəraghəla aw wə ye wayəl: "plāra! plāra, mor me khabəra shwa, che zmung per kəli bambāri shwe"... haghā zhāri. khaṭe pə wārkhatāyi sara kor ta rāwərased, məkħ ye shin wə aw de tandi gwəndze ye lāzhawə xkārede, xədze pə chigho chigho aw zharā zharā di də de dzwān zoy de shahādat khabər warkrəl.]

[day pə dāse fīl ke che regdədə aw lā be wəsa xkāredə. "wadānəy" khote ta nənawot aw de zrə lə kumi ye zharəl.]

[wos "khaṭe" aw koranəy ye sarhadī simo ta nizde pə yawa kamp ke wosegi, de shahid zoy de ʔaks qāb ye pə yawa wəspaniz sandu? ke ixay aw de mahājero pə yawa khāwrin xowəndzi ke xowunkay day. day byā tārikh lwalī aw zda kawunko ta pə mina mina xowəna ta kawī ... aw pə de khwax day che pə kābəl ke ye de "tārikhi mātiryalizm" de dza krə aw xowəne pə dzāy khaṭe kawəle aw pə ʔolgi ke ye de dza kawunko pām de khpəle kortəy aw "qara qaləy" khwaləy duro aw khaṭo ta aṛawəlay wə.]

Selection C

[adam durkhānəy]

[-munshi ahmad jan]

[durkhānəy pə swāt ke de bare bāzdure de yaw tāwus khān numi paxtun lur wa che khwdāy ɖer loy xāyesta warkəray wə. aw de pāyāw khān numi yawə paxtun halək chenghəla wə. yawa wradz de durkhānəy de tror de lur wāda wə. pə haghe ke ye de kuzi bāzdare yawə adam khān numi khānzāda bānde stərge khwage swe. ʈap lə dwāra lāsa khedzi. haghə hām pre bānde zrə bāylod. de wor dāse lanba wəkra che de wāda khlāsedo aw de melmano de rukhsatedo nə pas dwāro pə lāra ke harumaru yaw bəl ta pə ghlā ghlā wəkātəl. māskhutan pə hujra ke che adam khān yawa gwəta rabāb wəwahəlo no yaw soɾ aswegəlay ye wəkra. aw miro balo khpəlo khwago yārāno ta ye de zrə hāl wəwe. de haghə dā murād wə che pə de shpa de ashnā didən ta lāray. prado koruno ta tləl de khālisi dəl nə wə. wale miro balo hām wər ta halāl kəri chərgān wə. samdaste ye mlā wətāra aw shpa pə shpa bare bāzdure ta lāra. balo ye cherta de tsawkəy de pāra wadarawəlo aw duy dwāra de durkh' əy kor ta waraghləl. mero war ta wrunbay raw gudar sayi kəray wə, adam khān de ashnā kaɽ ta wərased. durkho tār pə tār pə pālang uda prata wə. tsangzane spogməy aw yaw nim sture ye pə ghlā ghlā didən kawəlo. də yaw sāat pə ghəto stərge wər ta wəkātəl. che xə zwar zer ye wəwest no wroghunde ye de xpe gəta gwəta tre na winiwa aw wixə ye kra. che durkho stərge wəgharawəle no haghə bashra wər ta wālāra wa che de chā pə khyāl ke uda shəwe wə. hayrāna shwa che dā khob day ka wixə. tso dzala ye stərge wəmxəle aw byā ye wəgharawəle che xə yaqin ye rāghay no pātsedə. aw wər ta ghāra wata. ghwag ke ye wər ta ɖer ɖer harkəlay warkra. aw byā ye de khpəle mine daftar wər ta prānest. pə khalqo loya shpa tera shwa aw pə duy de stərge rap wə. miro shpelay wəwahə matlab ye dā wə che chərgāno bānguna wəwe. mulāyāno akh ʈokh joɾ kra hase nə tse sharminagi joɾa shi aw de ux pə shā mo spay wə nə khwri. adam durkhānəy de oxko ɖake stərge yaw bəl na judā shwəl.]

[de nə pas de adam khān de ɖamər maza wrəka shwa. aw wro wro dāse lə brama prewot che kaɽ ye winiw. pə durkhānəy hām khpəle mine zor wəkra. che sabər ye khlās shə no yaw dzal de ustād pə khwlə aw yaw dzal de dāyi pə khwlə tse nəxe nəxāne aw suwāl jawāb ye wəlegə rāwalegə. pas lə de pāyāw hām zər tər zərə wāda joɾ kra aw de darhānəy ɖoləy ye rāwra.]

[adam khān ɖere ire pə sar wāchawəle aw ɖere khāwre ye wənwaste. ākhər dzān be sharma kra aw khpəl plār hasan khān ta ye ghwət prekəre wəwe che ka dzmā zhwend de pə kār wino dā be lə dərkho na grān day. hasan khān ta dā khabəra de paxto pə mazhab ke nārawā xkāra shwa kho de zoy mine har tsə ta tayār kə. 'hindo de yār de pāra də ghwā ghwaxe khwārəle dī' pə khpəlo ghazizāno ke ye yaw mermāmay numay paxtun wə che pə paysa aw məto ke ɖer takra wə haghə ta ye paɽkay pə xpo ke wəghurzawə wə ye we che pə khwdāy ba shi, pə tā ba shi. de durkhānəy de rāwəsto tse band rā ta wataɾa. haghə wər sara pə bara bāzdara laxkar wəkra aw murād ta wərased durkhānəy ye pə zor rāwəsta.]

[adam khān durkhānāy mermāyi karā kshenawāla. de zṛa ghunḍay ye pā dzāy kə. wale pāyāw hām akhər paxtun wə qām warpase wə. kho wāyi 'che pə gwəṛa mri no pə zahro ye tsə lə wazhne" mermāmi ta ye ḍere rupay wəmanəli aw haghə dā be nangi wəkrə. che durkho ye pāyāw ta lās newəle warkṛə.]

[yawa wradz de mirmāmi zoy gujar khān ta adam khān tse gila gutsa wəkrə. haghə butaki tse chal wəkə che ʔol qām ye de plār na pə de beghayratəy wāṛawəlo aw byā ye de adam khān dā pāra pə bara bāzdara laxkar wəkə. kho pāyāw hām tse de hāti pə ghwag ke uda nə wə. wəṛta rā məkh ke sə. aw de dwaṛo qāmuno yawa ʔoṭa jang xə wəshə. kho gujar khān māte wəkrə tsalwext kas saṛi ye mṛa shwəl. bəlo hām pə ke sar warkə. adam khān bānde yaw gham na dwa shwəl.]

[tso wradze pas de hindustān pāṛugān cherta de adam khān pə hujra rā pex shwəl. che de adam khān ye dāse bad khāl wəlīd no tapus ye wəkrə. miro wər ta qisa tera kṛa. hagho dī didən zəma wəwahəla. "ṛund de khwdāy na tse ghwāṛi dwa stərge" adam khān aw miro jugi jāme wāghuste, saruna ye babər kṛəl aw kanāwe ye pə xpo kṛi. de pāṛogāno bāikyān shwəl. tīəl tīəl pə bara bāzdara wəraghləl. de pāyāw pə ḍiwdəy ke ye peṭārūna kuz kṛəl. de mārāno tamāsha ye joṛa kṛa. de bīn pə awāz ḍer haləkān janakəy aw nər xədze pre rāghunḍ shwəl. pāyāw hām wər ta rāwəwot. dərkhə hām tambe nim kaxo kṛe, ashnā sara ye de stərge harkəlay wəkə "chā mārān katəl aw chā yārān".]

[pāṛogāno pāyāw na paṇḍara wākhistə aw kor sara yaw bāgh ke ye dera wəniwə. har cherta che ba gərdzedəl kho dəltə ba rātīəl. dərkhə ba hām wakht bewakht bāgh palaw məkh xkāra kəwəlo. tso wradze pas pāyāw pre bad gumāna sə aw duy ye lə bāgh na wəshāṛəl. dā asra hām xora shwa.]

[lāge wradze pas adām khān yakhnəy wəwahəlo aw təba brex ye məlḡəri shwəl. pə dāru darməlo tse xegəṛa wəna shwa. aw akhər lə dunyā nə safar wəkə.]

[che de adam khān de mərg khabər wəgərzed aw dərkhə pre khabəra shwa no samdastī pə zməka rāprewata, stərge ye haq ta wəniwəle. khpəl pradi pə rāṭəl shwəl lās xpe ye wəṛta wəməxəl. spelani ye wəṛta lugay kṛəl nazaruna māt shwəl. lanḍa dā tse dəm, doghā, band, tāwiz har tsə khlās shwəl kho dərkhānəy wa che sā pə ke wə nə ghaṛeda. yakha takhta shwa aw takhta pāte shwa. chā wuxyār banda che wəkata no ruh ye pəkhwā alutay wə.]

[dā khabəra hām mashhura da che duy dwāṛa pə mṛuni qabər ke yaw dzāy shəwi dī. kho dā rāta hase de yārāno gap xkāri che khalq ye de khpəl zṛa khoshalawəlo de pāra wāyi.]

[dā hām khalq wāyi che de adām khān de qabər ḍəki na cha tsok shahbāz joṛ kṛi no rabāb ye zər zdā kegi. wallahu aʔlam.]

Selection D

[qabər]

[-mir mihdi shā mihdi]

[nən che kum wakht mā ta chā wawayəl che lewanay pazir mər shwə, no de inaləllahe wazna illayhe rāje?u na wrusta me nātsāpi de khwle na wəkhətəl che 'qabər ke xakh kəray shu?' dā tapus me dzəka wəkrə che haghə ba de qabər na ɖər zyāt weredo. haghə che ba de qabər nāmə wāwredə no dāse ba pāra shu ləka gidaɖ che de spi pə buy poh shi. haghə ba hamesha mazal pə mənɖa kawəlo, aw ka ... chā ba wərtə wawayəl che "pazir kākāl pə adira waraghle" no hām dāse ba pə bəl məkh pāra shu...]

[haghə pə lewani pazir mashhur wə...]

[de haghə ba dā adat wə che kum wakht ba ye mənɖa kɾa no pə chaghə ba ye wayəl 'haghə day qabər... rā we nisəy' aw de stərgo pə rap ke ba de khalqo de nazər na ghayb shu, haghə ta ba ka chā de qabər aw adire nāmə wānəkhista no ka haghə ba pə adira ke rawān wə no hām ba pə dzān nə pohedo kho che kum wakht ba wər ta chā wawayəl che lewanaya qabər day no bas byā ba ye achawəli wə. lewanay pazir, ka har tsumra da nābalada kesāno pə nazər ke yawa nakhra wə, wale byā hām che haghə chāta mālum wə no de haghuy wər sara ɖera ɖera zyāta mina wə...]

[khwdāy shta che dzmā pə nazər ke kho ɖər zyāt mazlum wə, zmā ɖər zyāt khwax wə, zmā zɾə ka ba ɖər ghuxtəl che zə de wər sara khabəre atare wəkrəm aw yaw dzaɪ de di də də khwle na hām dagha nə heredunki qisa wāwrəm, kho zmā dagha armān tər marga pore nə swə, aw hamesha che cherta ba de haghə nāmə chā majlās ke wākhista aw yā ba māla məkhe lə rāghlo no zmā pə zehən ke ba haghə ɬola wāqe?ā tera shwa aw de wāqe?e de teredo sara sam ba dzmā zɾə nor hām daɖd wəkrū...]

[nən hām de haghə de nāmə de awredo sara sam zmā pə zahən ke de nən na wəwisht kālā agāhu haghə daɖd nəka wāqe?a rā yāda shwa kuma che ba hamesha zhwandəy wi. hamesha de qabərno tsəlī wrānegi aw awāregi kho dagha qabər hechere wrāneday aw awaɖeday nəshi. lewanay pazir ba nən pə qabər ke xakh shəway wi. haghə ta ka qabər har tsumra bu balā xkaɖedo aw haghə tre na mənɖe wahəle, kho de ɬomər akhəri manzal qabər day, aw haghə khpəl manzal ta wərased. wale de haghə de zhwənd haghə wakht hetsok nə shi herawəlay che haghə de kəli yaw safed posh saɾay wə, [de] haghə pə khpəlo āzizāno, terburāno ke xə kār joɾ wə, aw dā dzəka che de haghə ɖər kam kharts wə, pə kor ke yaw haghə aw yawa ye lūr wə.]

[de haghə xədza de wādə pə nahəm kāl mɾə shəwi wə. haghə lā dzwān wə kho haghə bəla xədza nə kawəla, haghə ba hamesha wayəl che bəla xədza zə dzəka nə kawəm che byā ba me dā lūr wahi, aw dā lūr pə mā bānde de har tsə nə zyāta khwaga da.]

[de hagma ka har tsumra khpāle lur sara mina wa kho de hagma mutaḥḥaq khalqo dāse mashhura kare wa che pazir der shum da aw de shumtyā de waje na bāl wādā nā kawī aw de dzine kasāno dā khyāl wā che pazir la hase hām tsok lur khor na warkawī ... dzaka che hagma der badrang wā. har tsā che wā kho haqīqat dā wā che de hagma khpāle lur sara dera zyāta mina wa...]

[de khwdāy qudratuna wā che tsumra pazir kākā badrang wā no haghuma ye lur xaysta wā. hagma wos xa mukamala peghla wa, de haghe de husun khabāre har dzāy mashhure we, wale taqriban de shālo pindzov'ishto wradzo na pre de plār tsā shak paydā shaway wā. dzaka che haghā tso karata de shpe de budro kaḥ khwāshe lidālay wā, aw hām dī doghumra mode na ba musalsal de tsamalāsto pā wakht ke de haghe sarta tak tor tsādar prot wā.]

[pā dagma shpa kho ye mukamal yaqin rāghlo dzaka che de tso wradzo na dā khabāra mashura shwa che de shpe shumadam shi no de dagma kālī na de myān rayhān bābā adire ta yawa xadza pā tor tsadar ke dzi. aw de myān rayhan bābā menjawar kho byā tar de hada pore de dagne wāqiye tasdiq wākru che kum wakht shumadam si no dī dagma kālī yawa jenay pā tak tur tsādar ke rāshi. aw de myān rayhān bābā na akhwa de yaw qabar khwā ke de zuqum buṭo ta lāra shī. aw tse lāga shiba tera shi no dī dagma dzaya yaw dzalmay ghunde saray bahar ta rā wadzi aw hagma jenay hām halta pāte shī.]

[khwdāy khabar che dī dagma halak aw jenay malāqātuna ba de tsumra wradzo na halta kedāl. kho wos pre khalq khabar shwāl, aw byā che de myān rayhān bābā manjawar yaw dre shpe musalsal awal dagma jenay aw byā hagma dzalmay wālidāl no khabāra sama mashhura shwa.]

[haghā nān de māskhutan na de budro tor tsādar pā nakhā karay wā, nān de haghā pora yaqin wā che "zā ba pā khpāl maqsad ke kāmyābegām."]

[nān budro hām tsā shaki shāwe ghunde wa, haghe de plār de rawiye aw lahaje na pata lagawāle wa, haghe ta hām de khpāl dzān anjām mālum wā. hagma pā dagma khabāra powa che wrānde tsā kedunki dī. wale hagma wos hechere nā shwa wapās kedālay de haghe pā zrā che de kume mine wor bāl wā haghā wos haghe hechere nā shwā moḥ kawālay. de haghe har qadam de khatare wā kho hagma pā de hām xa poh wa che "ka pā dagma wakht ke zā de khatare na wāweregām no khwdāy pāk ba rāna puxtana kawī."]

[haghe ta hagma khpāl lawz aw iqrār xā yād wā, haghe ta hagma wakht hām de stargo de wrānde wā che kum wakht haghe de yaw txo kasāno pā wrānde lawz kawālo aw awal wār ta haghuy ṭole pexedunke khatare uxudāle kume che ba khāmakhā pexedunki wi... de haghe iqrār nā pas tar nān shpe pore hagma pāte na shwa. hagma ba hera shpa pā khpāla mina ke lewanay pā khpāl maqsad pāse wata.]

[khwdāy khabar che wale haghe khpāla mīna de plār na paṭa sātala.....! de haghe zṛa wale pā khpāl plār zrawar na wa!]

[aw nān nān hagha belkwāl nā shwa pāte keday, haghe ba khāmākha dzān rasawālo, de haghe pā wujud de mīne lambe nore hām teze shāwe we. de haghe dāgha wakht nor hām shak zyāt shu che de nor kāla na ye plār mākḥ ke wuda shu. aw khelāfe māmūl pā khob ke khāredo, kho byā hām haghe khpāl tor tsādar pā sar wāchawālo aw de bālākht de lānde na ye tsā katsōṛa ghunde rāwākhista, lās ye pāke wāwahālo, yaw kāghaz ye tre na rā wāwesto, ghāle ghunde ye wārta dāse wākātāl lāka che de khpāl zṛa shak ye westo aw bya ye pāke wāchawālo. aw de panjo pā sar de kora rā wāwata, aw ka pazir kākā ḡer koshish kawālo kho hagha pā lāra dumra teza rawāna wa che ka hagha ta hagha dzāy nā way mālum no khwdāy khabar ka ba ye lānde kārī wā.]

[pazir ghālay awal dzān manjawār ta rā warasawālo. aw che kum wakht pā tora shpa ke manjawār yaw mandray ghunde syoray, ṭopāk pā lās, wālido no ḡer sakht haybat pre rāghlo, aw ka chere pazir pre awāz na way kārāy aw hagha pezandālay nā way no khwdāy khabar che pā hagha ba tsā teredāl.]

[pazir kākā ghāle ghunde manjawār ta wāwayāl "rādza aw hagha dzāy wāya, kum dzāy ke che hagha xādza aw saṛay yaw dzāy kegi.']

[manjawār hagha sara rawān shu aw che yaw tso qadama de myān rayhān na pā wāto ke wṛānde shu no wṛānde de zuqum de wāno gaṇ boṭī wā, duy che ghwag kexo no tsā kash kash kedāl. shpag yā las meneṭa ba ter shāwī nā wā che de hagha dzāy na yaw khāṛ ghunde syoray rā wāwato aw negh pā qabruno ke de duy pā lāra rawān shu, che yaw tso qadama duy ta rā nizde shu. duy wākātāl che hagha pā breto gwāte wāwahāle aw de yaw tarīf na ṭiṭ bret la ye tāw warkṛu.]

[de pazir xā yaqīn paydā shu che dā hagha dzalmay de che kum lā dzma lūr rādzi, dāgha wakht de hagha de ṭopāk de shpelāy lānde hagha dzalmay rāghālay wā che chā de hagha pā khyāl de hagha hayā aw ghayrat de pāxo lānde dal kawāl. de pazir sar chakar wākhwaṛo aw hagha wakht pā dzān poh shu che kum wakht ṭṛaq sara dī dā de ṭopāk de shpelāy na lamba wākhata aw de ... pā sīna warnānawata. aw de yaw "wāy" sara de yaw qabār de pāsa prewato.]

[hagha pā māṇḡa de zuqum boṭo ta lāru, de yaw qabār pā khwā ke ye de khpāle lūr tor tsādar aw nor ghwand ghunde paṇḡukay wālīd, gir chāpera ye wākātāl, yaw tso chāgha ye de 'budro' 'budro' wāwahāle wale hets pā pata poh na shu. aw che kum wakht wāpas rāghlo aw de dzalmī de sar na ye patkay rākshālo no de sar wexta ye dāse dāna wāna shu, kāla che de mor de marg na pas ba wār la plār pā gumanz dāna wāna kawāl. aw tso dāna wāna kāghazuna de bād chapo sara dāse yaw khwā bāl khwā wālūtāl lāka che duy de britānye de hukumat khelāf inqilābī ḡale ta de khpāle sarghana peghle de shahādat etlā warkawāla.]

Unit 4: Poetry

Selection A

Ulfat

[māt kawdərāy]

1

- 1 [de gudār pə ghāṛa prót wə māt kawdərāy
wele zəwəm rogh mangay kulāl joṛ kəṛay
- 2 dālta lóbo ke zə māt yawə zalmí kṛəm
yawə péghle pə wugá wəma rāwəṛay]

2

- 3 [de jahān hára zara ke ʔíshq ʔayān day
māt kawdərí sara hām de ʔíshq dāstān day
- 4 ǵér mayín pə de gudār dī yaw dzāy shəwí
ǵér mangi dālta māt shəwí lánǵ bayān day]

[khoshālf]

- 1 [koro kəli ke sukút aw qarārí wa
né khandā wa né de woṛko tsə mastí wa
- 2 yaw nātsāpa rā paydā kum lewanáy sə
che katál me pə kutsó ke khoshali wa.]

[insān]

- 1 [zə jésəm ná yəma, mā rúh dī de jihān wəḡaṇa.
ṭiṭ me má bola, bām de khune me asmān wəḡaṇa.
- 2 de kháwro gaṭo pə takht nāst yəm. pə hawa ke gərdzəm.
ṭol ḡaywānāt mi dī tābé, mā solemān wəḡaṇa.
- 3 tiyāre ke ná yəm. pə asmān ke me ǵíwa balegi.
de asmān wāṛa mālāyák me shāḡəṛdān wəḡaṇa.
- 4 dā ṭol naqshúna de jihān aw mukhtalíf rangúna

- zmā pə zāwq aw erādē pəse rawān wəgaṇa.
 5 pə kāynāto bānde zə hēr qəsəm lóbe kawəm.
 bahro fazā me de yawe mənḍe maydān wəgaṇa.
 6 shākāyat nākṛəm, lə asmāna tsə gila nəlaram
 zmā lə lāsa de falāk tsire greywān wəgaṇa.
 7 sara lə dūmra iqtidāra che qudrāt rākəṛay
 pə narí tār ke me de zálfo awezān wəgaṇa.
 8 de xkwəlo mīna me pə ʔáqlō fikir lóbe kawí
 che stā worbál shi pereshan mā pereshān wəgaṇa.
 9 de ʔishq panjó na ná khlāsegám de laxkéro pə zor.
 de ayāz mīna ke asir shahenshāhān wəgaṇa.
 10 de layla yaw isharat bās day de ʔāqál de pāra.
 de ʔishq sawdā ke lewani ɖer wuxyārān wəgaṇa.
 11 de ʔishq aw mīne pə haram ke zə loy shəway yama
 tsok che be mīne zhwənd kawí haghā haywān wəgaṇa
 12 che de jamāl ɖiwa shwa bala patangān shwə paydā
 lumṛáy patang wa dēghe shameta insān wəgaṇa.]

[zmā khob]

- 1 [worbál ye mā pə khób ke pre shān lidəlay day
 stā bákht kho me raqiba dāgha shān lidəlay day
 2 de gwəlo hār pə ghāṛa mahbubā shwa rā khuzúra
 bəlbəla dā watán me gwəlistán lidəlay day
 3 kārghān ba pəke ná wí bəlbəlān ba pəke wí
 bāghúna ba samsúr wí mā bāghbān lidəlay day
 4 dā tóra shpa ba khwdāy kānde pə múngh bānde sabā
 spin mákh me che sabā ghúnde roxān lidəlay day
 5 taʔbír ye kəṛay mā pə zālmāno ba chapá shi
 chapá kākwəl me khób ke de jānān lidəlay day
 6 mahār ba de pə pozá shi de sró zro khāwānda
 pə sró shunḍo de pāsa me pezwān lidəlay day
 7 zə pəṭa stərge ná yama pə hār tsə wos puyégəm
 pə khlāso stərge bānde mā jahān lidəlay day
 8 lə dāma ka de khlās kṛəm pə qafís ke de tsār kṛəm
 sayādal mā kho tsóranga zəndān lidəlay day
 9 ʔamāl che wí āzād aw intiqād pəke bandí wí
 mā hálta de zulmúno sákht tofān lidəlay day
 10 ka hār yaw rā na wāzhne khyāl aw fikir me mé wazhna
 pə de ke me watán ta lóy tāwān lidəlay day

Selection B

Ghani

[ey zmā watəna!]

- 1 [ey zmā watəna də lālūno khazāné zmā]
- 2 stā hara dará ke di de túro nexāné zmā
-
- 3 zó yəm stā de khāwre ta zmā de mine jóra ye
- 4 tó me de ghayrat aw de paxtó rangine jóra ye
- 5 tó me de níká aw de bābā de wine jóra ye
- 6 stā zrə ke widí di ʔole tīle zamāné zmā
- 7 éy zmā watəna de lālūno khazāné zmā!
- 8 stérge me lugáy sha stā de khāwro de korúno na
- 9 ʔáqəl me íré sha stā de pára de fíkrúno na
- 10 dzār shəma qurbān shəm stā də ghrúno na sindúno na
- 11 stā hara dará ke di de túro naxāné zmā
- 12 éy zmā watəna de lālūno khazāné zmā!
- 13 stā ʔizat che ná wi zə ba núm aw ʔizat tsó kṛəma
- 14 tó che khwār aw zār ye zə ba khób aw rāhat tsó kṛəma
- 15 stā sar che wi ʔíʔi no ba zə shān aw shawkat tsó kṛəma
- 16 másta ba de khāwra kəm pə wíne mastāné zmā
- 17 éy zmā watəna de lālūno de khazāné zmā
- 18 yā kho ba de syāl kṛəma watəna de jahān
- 19 yā ba stā pə pxó ke ture khāwre kṛəm dā dzān
- 20 zó ba dóre wəre shəm kho tā ba kṛəm wadān
- 21 nér yəma paxtún yəm tā ta yād di afsāné zmā
- 22 éy zmā watəna de lālūno khazāné zmā

[ustāz: ʔābida! stā pə dzənāwəra ke kum yaw khwax day?]

[ʔābid: ustazji, pishu.]

[ustāz: wale de pishu khwaxa da?]

[ʔābad: dzəka che kəla zə de ghwaxe kaṭawe na pə ghla ghwaxa khwəram ilzām pə pisho lagi.]

Selection C

Benawa

[de kohistān shafāq]

1 hindukúsh pə sar lambé di	ka asmān sra kenārā da
2 de kum sáwi zərgi ah day	yā de wíno fawārā da
3 ka jangéz de asər túra	che lə téki rā xkārā da
4	yā kho bál de mine wór day
de falák pre səway kór day
5 de skandér de wakht shahíd day	pə hasrát gori bagrām ta
6 yā lewāl ruh de ʔashíq day	che wardzí de yār salām ta
7 yā wāló de sro sharābo	che toʔégi yawa jām ta
8	dā maydān de karbalā day
ka salú sur de laylā day
9 dā zərgáy de asmān wéchāwd	ka siná de dewānā da
10 yā sāqí la lāsa xkáta	chapa shéwe paymānā da
11 aw ka dárs de ebrat lík day	xa rangína afsānā da
12	mung ta yāda jānbāzí kři
de níkúno sar bāzí kři

[spin ghar]

1 [jígí jígí sāqí rāsha	dé khogmón zərgé pə khwā sha
2 stā lə sára spēlaní shəm	tər sró stərgo de wārí shəm
3 rā ta khān da rā ta dād kṛa	pə khpəl dād be wázli xād kṛa
4 zmā lúri ta ɢer ɢér sha	tər be dárd ʔālúm rā tér sha
5 pə pyālā me kṛa mandzəna	rā na lóre kṛa pohəna
6 che kharāb mast dewānā shəm	lə jahāna begānā shəm
7 soz aw sāz de mine rākṛa	lewanáy ishq rā atā kṛa
8 che dardmán sara yārí kṛəm	lə bedárdo judāyí kṛəm
9 ruh azād zṛə me khoshāl shi	pāk lə kháyr aw lə janjāl shi
10 ləka máwj mast me guzár wi	tofānúnā me pə sár wi
11 kor de zólím aw setam wrān kṛəm	lwaṛ aw ífí sara yaksām kṛəm
12 tər taw wəgərdzəm rā pórtā	sāqí mé kawa dzand nór tə
13 hala rākṛa de tāk wína	che me yákha shi pre yəna
14 haghā tāk che ye rudáli	de spin ghār shide spetsáli

15 pə sarsábzə shno daró ke
 16 de ɖabáro le bekhó na
 17 che spín báz ghunde parwáz kṛəm
 18 pə naghmá ke me sharár rā
 19 che dā mór qawm byā zhwandáy kṛəm
 20 khlās ye kṛama la zeláta
 21 ləg ʈakán wəkhwri bedār shi
 22 pə dɛ póh shi che zhwandún wos
 23 nə khlāségi pə waynā tsok
 24 lā ba tsó fakhar pə plār kṛəy
 25 wlārəy wlārəy halā kégay
 26 sāqi pātsa pyāla rā kṛa
 27 che di dé ghrə pə lamón ke
 28 pə awáz me zalmi rāshi
 29 paxtani jirgé shi ghwándə
 30 pə yáw zṛə pə yawa khwlé shi
 31 dā kharāb kor byā wadān kṛi
 32 belā fārqa yaw milát wi
 33 wa spín ghrə ta la asmāna
 34 dālta di de ghro laméne
 35

dā wagərl ɖer kṛi khwdāya
 loya khwdāya, loya khwdāya!!]

pə jārī ɖako sheló ke
 la khwagó spino chinó na
 de spín ghrə naghma aghāz kṛəm
 masihā ghunde asār rā
 wəta híx khpəl aw pradáy kṛəm
 de ghorúr la bad ghafláta
 de khpəl zhwénd pə kārobār shi
 ghwārl bál ranga afsún wos
 pə marāna de bābā tsok
 yā pə núm de khpəl ʈabār kṛəy
 ka maghrúr shway tabā kégay
 la ur ɖaka me waynā kṛa
 pə de lóy daxt aw damán ke
 bya de spín ghrə shāw khwā si
 maraké ye har dzāy pándə
 yaw la bāla sara mlé shi
 pə dūnyā ke xkāra dzān kṛi
 beltun né wi ʈol wañdát wi
 de níka ruh shi goyāna...
 zmung kegday di pake pláne

Selection D

Shinwaray

1 [be sháka mā dāgha khatā kəre da
 2 nán me pə ʃómər stā razā kəre da
 3 tā ka de zéləm intihā kəre da
 4 da che sam sám rā ta nazar ná kawé
 5 zhārem pə dā che tā khandā nə kawé
 6 tā tamāshā de tamāshó kṛa pə bām
 7 kúma wadā de mā dróʔ gaṇəle
 8 mā pereshān pə zandzír klak wətarəy
 9

che khpəl ghazal de chā na wāwrəm hamza
 wāyem che chā hase waynā kəre da

che tā jafā kṛa mā wafā kəre da
 che me khpəl márg lara doʔā kəre da
 mā pə taslím ke ibtidā kəre da
 xkāri che tā me de zṛə ghilā kəre da
 khānde pə dā che mā zhṛā kəre da
 mā tamāshā de tamāshā kəre da
 kúma wadā de pə rixtyā kəre da
 de tóro zálfo me sawdā kəre da

1 [tál ba pə lār de meṛanó sara dzəm	yáma paxtún de paxtanó sara dzəm
2 de milyát nmára de párkhe pə tser	stā dí de shókho palwashó sara dzəm
3 dā che kherád hām pə milát dzārawí	zé de hām dāse lewanó sara dzəm
4 pām kawa zé hāgha nazár nā yəma	ché ba pə dúd de spelanó sara dzəm
5 wāyi aghyār che de dozakh zəba da	zə ba janat ta lə paxto sara dzəm
6 rástanedáy che nashí wakht kho né yəm	kho de fīlāt de taqāzó sara dzəm
7 kréma jahān che de paxtún dzalmay	de khpálo péghlo fīawseló sara dzəm
8 wrém mostaqbál ta de māzī rawāyāt	zé de khpəl hāl de walwaló sara dzəm
9 tsó che rā ghwúnd pə yaw markáz ye nā krēm	háre tapé ta de jərgó sara uzəm
10	hamza safár ka de hejāz wi no hām
	zé de paxtún de qafaló sara dzəm]

Selection E

Abdul Bari Jihani

[droghjéna mina]

- 1 [darta yādégí, hāgha sré gwəluna
- 2 che de wobó ke ixodál pə mina.
- 3 tər stérge lānde de katóla rāta.
- 4 tā wayəl, dā ba zmung de mine aw grānəxt shāhíd wí.
- 5 yawa garəy wrústa me
- 6 gheg ta rā wálwede.
- 7 khwará wara swe
- 8 aw machawóləm de, kshe kshóləm de.
- 9 zbexóləm de hām.
- 10 shpa tər sahára yaw de bál pə gheg ke áwəxtəlo.
- 11 rā ta yādégí de zger wí,
- 12 aw khobawále stérge.
- 13 shpá wa, sahár swəla; rokhsát me swe
- 14 lə stérge ghege.
- 15 té pohedé che byā ba wənówinu.
- 16 zé pohedám che rástaná ba náse.
- 17 rā ta de prəxodəl, tso mrāwí aw khāzan gwəlúna:
- 18 hase berúfīa aw khazāne páne,
- 19 ləka fīsās de drogh jéne míne;
- 20 ləka palmé de hero sówo wādó.]

[kwəta]

1988/1/11

[roswā rāzuna]

- 1 [hére ba me nési che de ghaṭe staṛge porta kṛale
- 2 pās de asmān ta katól,
- 3 aw rā rawāne de swe wóx ke pər mákh
- 4 wər pase nóre rāghle
- 5 de marghaláro de kārwan pə rāsəm
- 6 wákhwadzede
- 7 aw de greywān ashnā mazál ye wāhə
- 8 mā pə hayrát – hayrát katóla warta
- 9 haghə garəy hár tsə ruswā swə hár tsə wəsparedə
- 10 de namakáy khandā afsun tsə paṭawólay ná swə
- 11 hártse de wəwayəla
- 12 pə hártse wəpohedəm
- 13 kho zə bewasa wazár wəcha mərgə
- 14 zə de takdír kafəs tarólay wəma
- 15 zə stā pə lor de alutálo ná wəm
- 16 dzəka me wóx ke pākawólay ná sway
- 17 dzəka me téshe nandārá kawəla.]

[kwəta
1988/2/11]

Selection F

Mahmadji

[de mahmadji charbayta]

[sarukay]:

- 1 [begā me day sayl kəray pə bāzār de toro zəlfo
 - 2 zə gād ləka bawrā swəm pə gwəlzār de toro zəlfo]
 - 3 [begā me day sayl kəray stā de zəlfo pə bāghchá ke
 - 4 zə gād ləka bawrā swəm de anāro pə charchá ke
 - 5 kháx me kṛəl ghākhúna de naráy zəne suchá ke
 - 6 bəl búy me kṛə de shā de ghāre hār de toro zəlfo
- [sarukay]

7 [che hār de zmā búy kə yāra tó pre mast bangí swāle
 8 wudə ləka bahrām de sarāsyā pə palangí swāle
 9 akhār ba de tsok mār kṛi ghāl zmā pə anangí swāle
 10 wos dēr darta qahrégi tsawkidār de toro zálfo
 [sarukay]

11 dēr rā ta qahrégi waṛe rāb ba me sātí kana
 12 tó rā lara sám ka de wugdó zálfo lakhtí kana
 13 spina khwlá de rā kṛa mór me ka ləka totí kana
 14 yāw dzala me gād ka pə anbār də toro zálfo
 [sarukay]

15 [tā ba kṛam dākhál zə yāra de spíne sine bāgh ke
 16 tá ba she yāghí lə mā ba gárdze pə damāgh ke
 17 spín makh che rákh xkāra kəm raṇā wráka si cherāgh ke
 18 rába rāla rā kṛe xə singār de toro zálfo
 [sarukay]

19 [rāb dərta darkəray day dər fūsun be shumāra
 20 nazār wəkrə nyāzbíne hām bíhi no kar tomāra
 21 parún me sobhodám darta lególe wa raybāra
 22 pə zṛé bānde chíchəlay yəm xāmār de toro zálfo
 [sarukay]

23 [xāmār ba dərta dām kṛəma waṛúkyə udə dāra yəm
 24 zə zahír kambákhta magar stā pə pat ke pāra yəm
 25 dzá che dzu pakláy na zə mozí dzəne bezára yəm
 26 mā tól dərta darkəray day ihtiyār de toro zálfo
 [sarukay]

27 [ihtiyār de mahmadjī day de pakláy pə shāʔerāno ke
 28? *mesai ye chere nəsta de khpəl wakht pə ashxqāno ke...*
 29 qalāng ye kə jārí wos de dīlí pə amirāno ke
 30 málk ye kə raṛyāt chalawí bār de toro zálfo]
 [sarukay]

Unit 5: Public Pashto

Selection A

[tsalor lāre]
[pām kawa maktab da]
[bas tam dzay]
[mirwaṣ mena]
[sher shā mena]
[hāran mā kawa]

[nəṇawatəl mana dī]
[daredəl mana dī]
[ihtiyāt]
[gaṛandaytob las mila]
[yaw tarafa lār]
[jama! mena]

Selection B

[paxtun lə azādi]
[paxtunkhwā la khpalwāki]

[yā watan yā kafan]

[pə paxtunkhwā ke panjābay gawarnar nə manu]

[kālabāgh ḡam nə manu]

[kālabāgh de nawxār tabāhi da]

Selection C

[dā de rahmān bābā mazār day
che majnun ghunde pə minā ke sādəq wi
rahmān wāyi pe hagho bānde salām
rahmān bābā de abd alsatār zoy pə qām momand de pexawar pə tapa ke wosedəlay
aw pə bahadur kəli ke zegedəlay da.
rahmān bābā de ishq pādshā, de tasawuf aw akhlāqo rahnamā, de rando hamsā, de
shāʿerano pe shwā, de paxtāno bābā aw de moʿjəz kalām khawand.
zegedəna 1042 h(ijri) q(amari)
mrina 1118 h(ijri) q(amari)
che munkar pre iʿteraz kawəlay nə shi
dā de shiir day rahmāna ka iʿijāz.
zhdā: paxto ʿoləna - kābəl - afghānistān 1956 isawi]

Selection D

Signpost:

[mazar

khoshal khān khatāk]

Inscription:

[de khoshal de qabir lawha

allahu akbar

khoshal khatāk

de afghān pə nang me wataṛala tura

nangyalay de zamane khoshal khatāk gam

zegedana

doyama khor 1022 hijri 1613 isawi

mrina

lumṛay khor 1100 hijri 1691 isawi

de afghānistān de paxto ṭolane pə ghuxtana

de kābəl de ḡabaro pə fābrike ke joṛ su

1327 hijri shamsi

Graffiti

[gwəl zafar khān]

[jamāl shā]

[ajmal khān]

[ayub khān parwāna khatāk 22 - 7 - 78]

[mirān shā]

[mulakhel bālā tārikh 11/10/90]

[masala durāni]

[alaf gwəl 1979]

[sayid naim shā]

[sagin shā af hashi]

[ajmal khān mali khel bālā]

Selection E

[zeray

lā ɢera wakhta pə khpəla morane zəba mayano paxtano dā armān wə tse drund aw khwaləy
 milli akhbār 'wə wradzanay hewād' wradzpāṇa si. dā day khwdāy pāk j zmung ʔolo dagha
 zoṛ arman os rā pora kawi aw inshalla alrahman ɢe zhər ba lə taza taza korano aw
 baharano bay mil millali khabaruno, ghwara tabsero, tajziyo aw adabi, kalturi, syāsi,
 tārikhi aw rangārang likuno aw mazāmino sara rā wudze. ləg intizār wəkṛi.]

[de zṛə ghobār

de sultān mahmad sābir de walwala angeza nazmuno majmuʔa

de zṛə ghobār

rāwəwata

de mindəlo dzāy: azim pəbləshār khaybər bāzār pexawər

sābir baluch mizan chawk, kwəta]

[de pāmīlarane waṛ!

drāno awredunko de afghānistān de mujāhedino ghag rādyo khparawəna hera wradz de
 sahār lə, 6.30 bajo tsəkha tər 8 bajo pore, aw de māxām lə shpago bajo aw pindzəlas
 daqiqo tsəkha tər ato bajo aw pindzəlas daqiqo pore de gardez ləpāra pə madzane tsapa
 yaw zəro dwa səwa kilohertz aw pə landa tsapa dre ashariya dwa migāhertz tse lə nəhə
 metərband sara barābara da khparegi.]

Unit 6: Letters and Memoranda

landay:
de masāfaro kāghaz rāghay
mulā ye lwali khwaynde ye wox ke toyawi-na

Selection A

[grāna 'jamāl khān' sayib]

[asalāmalaykum.]

[stā khat rāwāsedo. pā lwāsto ye khoshāla shwām. tasali me wāshwa che tā behemāta nā ye: bal ka de lware erade aw uchat hemāt khawand ye.]

[zā dā lawz kho dār sara nā shām kawālay che gaṇe sta dagha kitāb che kēla tā rā jama kre no de ishaʿat na ba nā pāte kegi. wale dā ba dār ta wawayām che ka chere tā dā zyār wākre aw maswada ye tayara kre aw mā ta ye rā wāstawe no inshallah che zmā ba dā koshish wi che tā pā khpāl de takāl ke na omed da nā she.]

[tsā ba xā wi ka tā de khpāl daghe kār yawa khāka shān che pā aghe ke juda juda bābuna wi tayara kre aw mung ta ye rā wastawe che munga ye wāsanjawu aw tā ta pre khpāla rāye dār wastawu.]

[wasalam.]

Selection B

[grāna 'amān shā' sayib]

[asalāmalaykum.]

[stāso khat rā wāsedo. de yādgirāne aw paxto sara mo de mine ḡera ḡera manāna.]

[arz dā day che de paxto resāle sālāna chanda mablagh shpetā rupay da. kho arz dā day che de tsā wujhāto lā kabala pā chāp ke lāga rusto shāwe da. aw tār nāna tār jun 1990 isawi pore pura de shpago myāshto pā yaw dzāy chāp shāwe da.]

[ka khayr wi hafta nima ke *ba* pura de yaw kāl yane julay 1990 isawi na tār jun 1991 isawi pore resāla chāpkedunke da.]

[tāso merabāni wākray aw mablagh shpetā rupay sālāna chanda de māni ardār pā zareʿa rā wālegay aw kēla hām che stāso raqam rā wāresi no inshallah stāso pā num ba dagha de yaw kāl resāla dārwestawāle shī aw daghe sara ba stāso sālāna chanda hām khatma shī. kho de bāl kāl de para ba byā mablagh shpetā rupay rāwālegay. wāsalām.]

Selection C

[grāna 'momand' sahib]

[asalamalaykum.]

[omed day che rogh joṛ aw pə khayr ba ye.]

[khat de rāghalay day. wə me lwəsto ɖer pre khoshala shwəm. pə pardes ke de khpəle zhəbe aw khpəl qawm pə fīaqla de zhwandi ʔsās de jazbāto na de khabar shwəm. allah pāk de dagha jazbāt təl qāyim wa dāyim lara.]

[zə poh nə shwəm che pə tarikh aw adab (ke) tə kum qisim kitābuna khwakhawe. dzəka che dā dwāra ɖer wasiʔmaydānuna di. albata dā keday shi che de paxto akademi de matbuʔato fihrist mung tāsō ta ɖer wastawu aw pə khpəla ye yaw nazar wugorəy. byā no che kum kitābuna stā pə tabʔa rāst wi de aghe ardār ba de idare ta rāwastawe.

[omed day che betaklifa ba ɖerwastawəli shi. wasalam.]

Selection D

[muhtarame aw grāne 'rābyā' khor]

[khwday de xāda aw abāda lara.]

[tso wradze kegi stā yaw khat sara de khadəm sayib marʔum de nususəlhekam yawa fotostet nuskhe mā ta rākray shu che pə ke de aghuy de khwandawəro rubāyato khazana mahfuza da. bekacha ɖer pre khoshala shwəm che dā nādər asar tər de dzāya rawərasedo. tāsō che di de de ishaʔat pə haqla kuma indiya xkara kəre da, dā yaqinan che ɖera lāzima da. zə nə puyegəm che stāsō gharadz dā de pexawər na shaʔe kawəl di aw ka nā daghəltə pə amrika ke de khparawəlo tsə erada larəy.]

[bahar hal mā ta che kəla wakht pə lās raghay no zarur ba de tapsere de likəlo de para stāsō pə khwahish amal wəkrəm.]

[omed day che rogha joṛa aw pə khayr ba ye. ɖer ɖer salamuna aw doʔagāne.]

[khayrandesh,]

Selection E

[de wəfa ʔoləne drund məshər xagəlay profaysar amin sayib]

[pə ɖer dranawi stāse tsəkha hila kawəm, de hagho khedmatuno pə laṛ ke che de azad afghānistān de likwalo ʔoləne de afghānistān de khpəlwakəy pə lara ke pə farhangī barkha ke kəṛi di. zə stāse tsəkha de yawə bəl farhangī khedmat hila larəm che zmā de zendān khāterāt che mā de yaw kitāb pə shakəl rā ʔol kəṛi di chāp kṛəy aw pə de tərṭib pə mā iṛsan wəkrəy.]

[pə dranawi.]

[set: nokar ta: stā de plār tsə num day?]

[nokar: bijlāy dīn.]

[set: dā tsāngə num day?]

[nokar: awalanay num ye cherāgh dīn wə. kala che zamāne taraqi wəkrə no de hagha num taraqi wəkrə. de cherāgh dīn nə bijlāy dīn shu.]

Selection F

[niṭa: 7 - 11 - 91]

[de pākistān baluchistān tsəkhə]

[‘aslām atsəzkay’]

[de amrikā ghag paxto tsānge grāno aw muhtaramo natāqāno

di mā lə luri tsəkhə ɖer zyāt salāmuna aw xe hile qabule krəy.]

[grāno kārkawunko stāso de paxto tsānge ɖol progrāmuna hamesha awrəm aw zyāta alāqa wər sara larəm. khususan de ‘rāghəlo likuno’ aw de ‘dzwānāno dunya’ progrāmuna ɖer pə khwand aw pābandi sara awrəm. muhtaramo azizāno lə ɖer wakht wrusta yaw djal byā de amrikā ghag paxto tsānge progrām ta lik legəm.]

[hila da tse de ‘rāghəlo likuno’ pə progrām ke ye rā ta nashər krəy. grāno wruno de dagha kāghaz pə doyma khwā bānde yaw shūr ɖər ta likəm. hila da tse rā ta nashər ba ye krəy. stāso de progrāmuno resāle shedwal aw jantari rāwāstaway.]

[zmā pata:

“aslām atsəzkay” bamarfate

“amīn” dukan relway roḍ

chaman baluchistān pākistān.]

Selection G

[de āmrikā ghag rādyo ɖolo kārkawunko ta geḍay geḍay sālāmuna wrānde kawu. hīlamand yəm tse qabul ye krəy. byā zə de stāse ɖol progrāmuna xə pə shawq sara awrəm. kum intiḡād pre nə larəm. ɖol xə pəzrəpore progrāmuna dī aw zmunga khwax dī. byā mā tāse na de progrāmuno tsə pāṇe ghuxte we hagha hām mā ta rā wə nə rasede. zə ɖər khafa shwəm. no dī de lik pə rasedo sara tāse mā ta de progrāmuno tsə pāṇe aw de stāse aksuna ma ta rāwəlegay. sara de kume mujale no ɖər ba mo khoshala krəy. stāse merabāni ba wi.]

[de shabqadar azim khān kala de tahsil de manday na

‘mahmad akbar aslami’ aw ‘mahmad anwar aslami’]

[ka mung ta tsə rālegay mukamala pata dā da... zə ɖe charsada, tahsil aw ḍāg-hāna, shabqadar azim khān kalā tahsil manday ‘mahmad akbar aslami’. de kor nambar 2.]

Selection H

[ihtihadi islami afghanistān]

[kometa] ()

[ameryāt] () [tarikh] / / 140

[mudiriyyat] () [zamīma] " " [waraq]

[de amrikā ghag rādyo de paxto khparawāne ʔolo kārkawunko ta zmā de mine ɖak salamuna
wṛānde kawum aw khwdāy (j) de wākṛi tse ʔol rogh aw joṛ yāst. dā zmā pindzām lik da
tse darlegām ye no mā de ʔolo liko dzāwabuna wāwredāl aw yaw tso gile larām tse gile dā
dī. de rāghālī likuno wakht zyāt kṛay aw de raghālī likuno pā progrām ke de mahājār na
prāta bāl hechā ta wakht mā warkaway. aw dā amrikā ghag de paxto progrām natāqān tse
kālā bāl mamlakat ta pā safar wālār si no pākistān ta tse rāshī no tār pexawār pore rādzi
aw tār haripur pore nāsi rātlay no dā tsā elat da. bāyad haripur ta rāshī. pā de bāra ke
mufasal dzawāb rākṛay aw pā akhīr ke yaw shūr larām tse rā ta nāshār ye kṛay.]

[ka spin aw srā ye pā kor ke tāl wi

che na ye elem na ye amal wi

xādi ye nāsta akhār ba khwar shi

bakht ba tār kuma wār sara mal wi.]

(abdāl qadār khatak)

[de anasār dā lese dā atām ʔolgi zdakawunkay

'abdāl basir' khān]

[mariz ɖākṭar ta: ɖākṭar sāyib, zmā pā kheṭa ke wor lagedalay day.]

[ɖākṭar: wor pā kheṭa ke? no byā mā ta wale rātīle? de fāir brigeṭ āfsar ta ba de tilifuno
kəray way.]

Selection I

[muhtaram wror pohānd 'habib' sāyib! tər hər tsə daməkha de rogtyā lə khwdāya ghwāṛəm aw byā khpəl tāwdə salāmuna dər ta wrānde kawəm. zə tse lə mashhad tsəkha kābəl ta rāghlām halta mo yaw tsə wakht sara lidəl byā tāsə wla rāst zə halta wəm. yaw tsə omər me halta kəla de ustād aw kəla de tsānge de āmer pə hays shpe aw wradze terawəle. kho pə de wrustəyo wakhtuno ke guzāra dera sakhta shwa aw halta de zhwandānə shpe aw wradze dēre rā bānde waghamedəle. no me kor kharts kəy aw de lāre krāya aw dzine nor masārāf me sara barābar kṛə. makh pər hindustān rā rahi swəm. nāwi dīli ta de ter kāl de fərwarəy pə myāst ke rāghlām aw tər wosa pore dālta wər ta nāst yəm. dā tse pə āyinda ke tsə pexegi nə da māluma. stāse zhag hām kəla kəla awrəm aw pəkhwāni wakhtuna rā payādegi. de paxto progrāmuna dər pəzṛəpore di. stāse ʕim hām xə qawī day aw kārūna mo xə tər was lānde rā wastəli di dēre mālumāti aw gaṭaware khparawəne wa khpəlo awredunko ta wrānde kawəy. stāse progrāmuna wa hagho khalko ta che pə munazam dāwəl ye tāqibawī de yaw xə elmi, adabi, ijtimaʕi aw syāsi pohe siminar azəxt lari. stāse pə mawuṭaṭat de dero paxtano zṛuna khoshāla di. khwdāy de wəkṛi tse khpəl yawwalī ta mo pām wi aw tər pāya pore pə itihād aw itifāq sara dā kəxtəy daghase pər makh bānde bozəy.]

[nor no zə shukur joṛ yəm məlgəri sta kəla kəla sarawino. dzine wakht de rokhsatəyo pə wrādzo ke hām sara yaw dzāy kegu aw de zṛə khwālə sara kawu. zyāta no nor dardesar nə dərkwəwəm khwdāy de mal sa aw khwdāy de khoshāla lara. noro məlgəro ta hām zmā de mine dək salāmuna aw ihtirām wərasawa. pə dranāwi. stāse wror 'nur ahmad zākir'.]
[jun 29, 1991.]

Selection J

[muhtaram məshər 'amāni' sāyib: asālam alaykum wər]

[dēra moda kegi tse dā lik dərlegəlo qasd me dərloḍ. kho yaw tsə zə kahāla yəm aw yaw tsə pə kwəṭa ke de zhwandānə dər bārūna rā bānde kwəṭa səwī di.]

[adras de hām nə lərəm dā adras me gora tse lə chā tsəkha akhistay day!]

[pəkhwā ba xə wu de rasul amin aw pəsarli lə daftar tsəkha ba mo stāso dzine nasharāt de kaseṭuno pə shakəl tər lasa kawəl.]

[kho kəla tse pəsarlay pə gulbudin aw rasul amin pə kamishnari pore nəxətag day halta hām nə yu ʕləlī.]

[kwəṭe ta kəla kəla mung pə lik yādawa dzəka tse khat nim didan day. zṛə me rā ta wāyi tse pə kwəṭa ke jihād palwasha berta khparawəno ta amāda kṛəm. de de kār ləpāra pə məndo bukht yəm. ka me dā hila pura shwa no byā ba inshallah de mujale pə kāmyābawəlo ke stā pər qalamī hāmkarī bānde asāsi hisāb kawəm!]

[bedāra wosəy

[pə ihtiram 'azim fāni']

Selection K

[de azad afghānistān de likwālo ټولنه
wafa
post baks 867 pexawar yuniversti, pākistān
ټیلیفون: 42288. ټیلیگرام: wafa
bank hisab: 1143
habib bank jamrud roq, yuniversti brānch]

[de azad afghānistān de likwalo itihādye muftaramo ghəro ta:]

[de jun de myaste pə 20 niṭa de mosise hayṭat de wufa daftər ta radzi. dā day tāse ta
itla dar kṛəl shwa che pə takəli wakht aw niṭa hazər wəy.]

[de wafa məshər
profaysar rasul amin]

Selection L

[de agho muhtaramo ustādāno de pāmlarəne wəṛ tse pə wafa ke pə dāimi toga kār nə kawī
aw de wafā pə irtēbāt lə komishnari tsəkha de myāshte dwa zərə kaldāre hoquq akhli.
ḡero muhtaram(o) ustādāno aw hamkārāno
de afghān komishnari de byā byā ټینگار lə amala aw pə wafa ke stāso de mukalafiyat pə
nazar ke sātəlo sara, bāyad de wafa aw khpəl wāke lə mujalo sara de maqalo hamkārī
wəkrəy. tər kuma dzāya tse lidəl kegi mung nəsu kawəlay che komishnari ta stāso di
dəghe qaləmi hamkārī pə bāb qenāṭ wəkrəy, omid day pə de barkha ke jədi pāmlārəna
wəkrəy. de komishnari hoquq yawāze aw yawāze de stāso de hamdəgha mukalafiyat pə tər
sara kawəlo sara tāso ta darkawəl kegi. ka tāso pə rātlunki myāst ke khpəl mukalafiyat
tər sara nə kṛəy, bya no lutfan de komishnari de hoquq lə pāra tashrif mə rāwṛəy.]

[pə dranāwi]

[profaysar rasul amin]

[de wufa məshər	
muhtaram pohānd _____	muhtaram dāktər _____
muhtaram pohānd _____	muhtaram _____
muhtaram pohānd _____	muhtaram _____
muhtaram dāktər _____	muhtaram _____
	muhtaram _____]

[yaw shum saṛi pə chanda ke de drewo zəro rupo chik warkṛə. khalqo ye ḡer sifāt wəkrə.
byā ye wərtə wəwayəl: sāyiba pre dəstkhāt wəkrə che chik mukamal shi.]
[shum saṛi wəwayəl: maʿāf kṛəy. zə pə neko kārūno ke hamesha khpəl num pəṭ sātəm.]

Unit 7: Fractured Pashto

Selection A

1. Fractured Pashto:

[de sobadār sher nawāb aw māharer wasīf shā kār kardagi de stāyene waṛ da.]
 [tāṇa (namāyinda wahdat) de tāṇe mālākanḍ eyjansi khalqo de tāṇe tsawkay pə intizāmiya
 khususan de sobadār sher nawāb aw māharer wāsīf sha pə kaṛ kardagi aw imāndāri
 bānde de zṛə lə tala mubāraki warkawi aw duy de porkholusa dyuti taḍrifuna kawi(.)
 wəṛma wradz pə kālej chawk tāna ke de siyāsi kasāno sara de tezo khabəro na wrusto duy
 wəwele che mung di chā pə siyasi dabaw ke nə radzu aw nə ba di chā sefarishi rishtadar
 aw dost pə nājāyiza kār ke mrasta kawəlay su(.). de tāṇe khalqo de mawjuda nəwe
 intizāmye sara de har qesema tā ḍawun kawəlo yaqindahāni wəḱṛa(.). de mawjuda
 intizāmye di imāndārəy zhwanday subut de wəṛme wradze de ghla mulzemān pə yawa
 ganṭa ke denəna denəna niwəl aw de ghla baze sāmān barāmad kawəl di.]

Normal Pashto:

[de sobadār sher nawāb aw muḥarər wāsīf shā de xə kār stāyana]
 [de mālākanḍ eyjansi ke de tāṇe kəli khalək pə dāgha kəli ke de poliso de ḍamale aw pə
 khāsa toga de sobadār sher nawāb aw māharer wāsīf shā de xə kār stāyana kawi aw
 haghuy ta mubāraki wāyi che khpəla wazifa pə ḍera imāndārəy sar ta rasawī. de tāṇe de
 poliso dāgho māmurino wəṛma wradz de kālij charsu ke dzine siyāsi kasāno sara tunde
 tarkhe khabəri wəḱṛe. de haghe na wrusta ye wəwayəl che de chā de syāsi fəshār lānde ba
 nə rādzi aw nə ba de chā khpəlwān yā dost sara nājāyiza mlātaṛ kawi. de sime khalko
 māmurino sara de har ḍawəl hamkārəy lawz wəkə aw wəwayəl māmurin pə ḍere imāndāri
 khpəla wazifa iṛṛə kawi aw subut ye dā day che de wəṛme wradze de ghla masul kasān ye
 pə yawə saat ke rā wəniwəl aw ghla shəwī sāmānuna ye ham rā paydā kṛəl.]

2. Fractured Pashto:

[de mashhur saḥāfi sarwar sohail de dzoy elāj de sarkāri wəshi wazire aḍaye
 sarhad na de imyuji ghuxtana.]

[tāṇa (namāyinda wahdat) de mālākanḍ yunyan av jərnalistis (imyuji) yaw ijlās de senṭar
 pres sekertre bādshā shirin wesāl pə sadarāt ke de sekertre taḍloqāte āma ruydād ali
 gawhar pə dzāy ke wəṛma wradz wəshwu(.). che pəke afəs sekretre junay de iqbal aw pres
 sekretre fazəl maḥabud sāḍim na alāwa gaṇo sahāfyāno gaḍun wəkə. pə ijlās ke motafeqa
 tawər dā qarārdād manzur kṛay sə che de imyuji janral sekretre sarwar sohail de dzoy
 tsok che lə tero yawolas myāsto pə sakhta bemāri ke mubtalā prot day de ilāj bandobast
 de sarkāri wəḱṛay si. ijlās ke de wazire aḍla sarhad na ghuxtana wəḱṛay swa che de ...
 saḥāfi de dzoy elāj de sarkāri wəḱṛay shi che haghə khpəle tawajo de qawm malk de
 knayr xegəṛe palaw yaw dzal byā wər wəgəṛdzawl.]

Normal Pashto:

[de malākand de jarnalistāno ʔolāna de sobe sarhad de wazir aʔalā na ghuxtāna kawi che de nāmtu jarnalist sarwar sohail de zoy ʔelāj de hukumat pə khpəla wəkrī.]
 [de malākand de jarnalistāno ʔolāne de matbuʔātī chāro de sarmunshi bādshā shirin wesāl de ryāsāt lānde de ʔama taʔaloqāto de munshi ruʔidād alī gawhar pə kor ke yawa ghunḍa wəkrā che de daftari chāro munshi junayd iqbal aw de matbuʔāto munshi fazāl maʔbud sāyīm na ʔalāwa gaṇ jarnalistān pəke mawjud wə. pə ghwanḍa ke pə gaḍa dā peshnihād manzur shu che hukumat de dī de ʔolāne de umumi mānshi sarwar sohail de nārogha zoy de ʔelāj masʔulayat pə khpəla ghāra wākhli che haghā de qām aw māl k khedmat ta wuzgār shī. de sarwar sohail de zoy tero yawolaso myasto rāhise randzur prot day.]

Selection B**Fractured Pashto:**

[ḍoḍay saḡun ta wəkhata]

[ka lwəstunko ta pə yād wi che mung pə hamde sutun ke tər hamde kalishe lānde peshbini kəre wa de xār nānwāyāno che pə khədmukhtaṛa ḍawəl ye de pəndzosi pə muqābāl ke de ḍoḍay de arza kawəlo resālat pə ghāra akhistay wə aw de marbuto nawāñayo muafaqa ye hām de dzāna sara derloda aw de yawe wradze na ye wəle wradze ta wazan bāylod saḡun ta de lwaṛawəlo bañāne laṭawəle. che dā day zmunḡ hāmdagha peshbini misdāq ta wərasedəla aw yaw shmer nānwāyāno pəkhwānəy ḍoḍay che de pəndzsosi pə muqābāl ke ba ye ʔarza kawəla səlo afghānəyo ta lwaṛa kəre da aw pə de irtəbāt de ghale pə mənḍawi aw de bayo pə lwaṛwāli hawāla warkawi.]

[ka tsə hām kābəl xārwāli hatsa kawi nānwāyān de ta aṛ krī che de ʔākəli wazan pə muqābāl ke pə ʔākəle aw ʔādalāna baya pakha ḍoḍay ʔarza krī kho fiaqīqat dā day che de har kəsəb khāwand de bayo lwaṛwālay palma niwəle aw de mimzarmā ʔola zmā kisa ye məkhke kəre da.]

[ʔām xāryān che de hamde nānwāyāno tsəkhā ye rozi tāminəgi bər sera pər de che de pakhe ḍoḍay de wazan aw spəkwāli na shāki dī de ḍoḍay de kayīfyat no hām saruna ʔakawi aw pə tərā byā haghā nānwāyān che de koranəyo de pāra ḍoḍay pakhawī de chunglī de pəṭawəlo aw be kayīfiyata ḍoḍay pakhawəlo pə sar lānje de sarfiad ta rasedəli dī che koranəy de woṛo de akhistəlo de pāra zṛə nə xə kawi.]

[tər kuma dzāya che de xāryāno pə shekāyāto pore aṛā lārī de yaw məkhke hāmdā khabəra kawi che de lasgun iqtisādi ḍoḍay pakhawəlo sāñā de pərākha kəray si aw dī de de pāra che har mustāñeq ta pə khpəl wakht be lə ʔele tambe ḍoḍay pə lās warshi yaw nəway aw aghizman mekānism de wərtā joṛ si.]

[koṭwāl]

Normal Pashto:

[de ɖoɖəy narkh salu afghāniwa ta loɾ səway day]

[nānbāyāno pə khpəla khwaxa dā manəle wa che yawa ɖoɖəy pə pəndzos afghānəy khartsa kɾi aw pə de barkha ke ye de marbuto nāfiyo muwāfaqa tər lāsa kəre wa. kho ləka tsənga che mung pish guei kəre wa, wos duy yawa ɖoɖəy che wazan ye wradz pə wradz kamegi, pə səl afghānəy khartsawi aw di de kār dalil de woɾo de narkh lwaɾədəl gaŋi.

albata de kābəl xārwāli hatsa kawi nānbāyān de ta aɾ kɾi che ɖoɖəy pə ʔādelāna narkh khartsa kɾi. kho nānbāyān, ləka noro kasabgəro ghunde, de khāmo mawādo de lwaɾədəlo pə bahāna pindza wāra gute pə khwalə mənɖi.

[ʔām xāryān hām de ɖoɖəy de wazan lə kamedəlo na shakāyat kawi aw hām ye de kayfiyat lə kharabedəlo na sar ʔakawi. de nānbāyāno pə istilā chungi kawəlo aw de be kayfiyata ɖoɖəy pakhawəlo, ɖere koranəy dumra pə taklif kəri che nor de woɾo akhisto ta zɾə na xa kawi.

de kābəl xāryān ʔol pə yawa ghag wāyi kuma ɖoɖəy che las afghānəy khartsegi hagma de de xār pə ʔolo barkho ke dumra zyāta pakha aw khartsa shi che hartsok ye pə ɖəra asāni wākhistay shi.]

[yawə kulāl pə khɾə ɖer be andāze bār achawəlay wə. kəla che hagma yawə xār ta nənawato no khalqo ɖer sakht malāmat kɾə che "tā pə dumra kamzori khɾə dumra bār wale achawəlay day."

kulāl de khɾə məkh ta wɾānde shu aw wəta wewayəl: mā ta maluma nə wa che stā pə de xār ke dumra khpəlwan shta.]

Selection C

Fractured Pashto:

[zarina wɾāŋga]

[khās de rozhe ləpāra]

[lə de kabala rozha de Islām mubārak dīn ke de taqwa aw parhez gāri asəl aw bansəʔ gaŋəl shəway day, che dā yaw dāse khāmosh, chop aw məkhfi ʔebādat day che hets ɖawəl riyā aw xodəna pə ke dzāy nə ləri. hol tər haghuy che saɾay pə khpəla khwlə chā ta di dagma stər ʔebādat xkārəwana wə nə kɾi no nor khalək pre nə puyegi. che pə fiāqiqat ke hamdagha lwaɾ sefat de ʔolo ʔebādatuno aw akhlāqo bansəʔ joɾawi.]

[de fiāmdagha khulus aw ikhlās aw be riyāyi asar day che allah tāla (j) de rozhe pə khusus ke wəfaramāyəl (rozha niwunkay yawāze zmā de pāra khpəl wobə aw khwārə aw nor lezatuna pregdi no lə de kabala rozha zmā da aw zə ba de haghe ajər warkawəm.)]

[dā kho yaw tsargand aw xkāra hāqīqat day. che de har nek aw xā ʔamal de ajər warkawunkay loy aw merabāna khwdāy day. kho dā che de rozhe stərtob loy wālay aw ʔazmat khalko ta xā tsargand shī. no pāk khwdāy de ajər aw tsawāb warkawəl de khpəl dzān pore mansub kərī di. dā hām yaw tsargand hāqīqat day che de rozhe de niwəlo lə kabala stunza gāləl yane de lwage aw tande zgham kawəl hām yaw ɖawəl sabər day. che lə de kabala rozha niwunkay sarbera pər de che rozha ye niwəlī da de sāberāno pə ɖala ke hām rātlay shī aw de sāberāno de sabər sawāb ba hām warta warkə shī... [hīfəz]

Normal Pashto:

[rozina wṛānga]

khās de rozhe de pāra:

rozha de islām pə mubārak dīn ke de taqwā bansəṭ gaṇəl shəway day. dzəka dā dāse ʔ ebādat day che hets ɖawəl riyā aw tazāhor pəke nəshta. kə yaw insān khpəla chā ta wana wayi, bəl tsok nə pre puyegī che hagma rozha niwəle da aw ka na... [HT could not figure out what the author wanted to say].

[musulmānān rozha khās de khwdāy taʔāla de razā de hāsawəlo de pāra nisi. dzəka no khwdāy taʔāla wāyi: "tsok che rozha nesi hagma wobə, khwāṛə aw nor lezatuna faqat zmā pə khāter pregdi. tsarənga che rozha zmā pə aməṛ niwəl kegi no ajər ye hām zə war kawəm." pə hāqīqat ke kho de har nek ʔamal ajər khwdāy warkawī. magar di de de pāra che de rozhe ʔazmat xā pə ɖāga shī no pāk khwdāy pade khabəra tākid kawī che de rozhe ajər day khpəla warkawī. tsarənga che de rozhe niwəl khpəla yaw ɖawəl stər sabər day no tsok che rozha nisi hagma de sāberāno pə ɖala ke hām radzi aw khwdāy ye de sabər ajər hām warkawī.]

[pə kāl 1989 ke yawa wradz afghānāno pə pexawər ke de afghānistān de pəkhwānī pāchā pə tarafdārī muzāhara kəṛe wa. de muzāhare pə wakht ke de ikhwānyāno yawe ɖale waghuxtəl che dagha muzāhara ɽanga ki. kala che ikhwānyān muzāhare ta wər wərsədəl wrusta le yaw tsə nāndrəyo nə ye khabəra jang ta wərsədə. yawa gharbi khabaryāl yawe rādyo ta de dagha jang rapoṛṭ warkə aw pə hagma ke ye wəlīkəl che ikhwānyāno de pāchā tarafdārān pə 'ṭu bāy for' wahəl. 'ṭu bāy for' dāse yaw chārrakha de khaṭgəro chobgaz ta warta largay da tse yawa khwā ye dwa incha way aw bəla khwā ye tsalor. kho de rapoṛṭ pə paxto tarjuma ke wayəl shəwī wə che pə jang ke dwo tano ikhwānyāno tsalor tana de pāchā tarafdārān wahəl.]

Selection D

Fractured Pashto:

[de kābəl rezhim de naskoredo pə hālat ke day]

[donātilā lorech]

[de afghān mujāhedin yaw qumāndān wəwayəl pə afghānistān ke de har ghra pə khwa ke pāchā day.

[haghə pə khpəlo khabərc ke tsarganda kṛa che wale de mujāhedino de mashrāno lə pāra dā sakhta brixi che khpəlo mandzo ke de afghānistān lə pāra de hukumat pə tarz bānde muwāfaqa wəkṛi che bāyad de rusāno de watəlo na wrusta joṛ shi. pə pexawər ke, che de afghān sarhad tsəka 25 kilometəra fāsila lari, mishta khārijayān pəde shart taṛi che de rusāno tər watəlo pore ba hets shay pex nəshi.

[de pexawər pə amrikan klap ke de khabəruno pə takhta yaw khabər dāse lwəstəl kegi: 'de kābəl de asuno musābeqe ta də nənawatəlo 100 rupəy (5 dālara)' aw byā pə yawa wəṛa chāpi pāṇa dāse likəl səwi: 'hagha dēre nizde wakht che de kābəl rādyo yaw islāmi jamhuriyat eṭlānawī, de lātri jāyaza gaṭi.'

lə makhke na halta de numuno yaw ugd ləst che de 1989 de ferwəri de nimāyi tsəkha tər oktobər pore niṭe wər sara məlgəri di, mawjud day. de klap yawe ghaṛi tsarganda kṛa 'za pə mujāhedino shart taṛm aw de haghuy de mushrāno ləpāra de baryālītob imkān na winəm.'

de khārijyāno aw afghānāno dwāṛo ləpāra yaw shān de kābəl de rezhim naskoredəl aw de afghānistān azādī yawa jwari gardzedəle da pə dero ləgo dzāyuno ke dāse 2 aqida mawjud da che de afghān mujāhedino mashārān ba wəkawəlāy si che de ferwəri lə 15 tsəkha məkḥ ke che de rusāno de pura watəlo niṭa eṭlān shəwe da, yaw bā sobāta siyāsi 2 uburi hukumat rāmandz ta kṛi.

pə kābəl ke dagha jwari de yaw dārawunkay hālat pə tser da yaṇe kəla che rusān watəli wi aw de sole hets taṛun mawjud na wi zyāt khalək pə pāytakht bānde de gurilāyāno de yarghal ifsās kawī.

baharani hukumatuna khpəlo diplomātāno ta de berta war tag amər war kawī, aw zyāt khalək de wino de fiamām tsəkha pə wera ke di. de bi bi si rādyo pə de hafta ke repoṭ warkṛa che de kābəl xār de khorāki mawādo de məkḥ pə zyātedunki kambud aw de lwəge de khatar sara məkḥāməkḥ day. pə dāse hāl ke che de mujāhedino qumāndānān de afghānistān pə barkhalik bānde de jang pə dāgar ke tasmim nisi. pə de nizde wradzo ke duy de jalālābād pə xār bānde khpəla kalābandi sakhta kaṛedə. de jagre tsəkha de khwandi pāte kedo lə kabala de jalālābād lə sime tsəkha de kaḍwālo nəway bahir rā rawān day che shmer ye zərḥāwo tano ta rasəgi aw aksəra ye zāṛa khalək, xədze aw māshumān di che de wāwro lə dako ghro tsəkha terege aw pākistān ta nənawudze.]

Normal Pashto:

[yawə afghān mujāhed wəwayəl "pə afghānistān ke de har ghra shāta yaw emir nāst day." de haghə dā khabəra di de 100 rupəy lə tsargandawəlo sara xa mrasta kawī che de mujāhedino mashārān wale pə khpəl mandz ke pə de muwāfaqa nəshi kawəlay che de shorawī 2 askaro lə watəlo na wrusta pə khpəl məkḥ ke tsə dāwəl hukumat joṛ kṛi. 100 rupəy shəwe da che

shorawyān khpəl ʔol askar de februari de myāste tər doyame yā dreyame hafta pore lə afghānistān na wəbāsi.]

[kum khārijyān che pə pexawər ke wosegi haghuy dāse aʔkal kawī che de mujāhedino mēshrān ba de yawa ayənda ʔukumat de tsərangwāli pə bāra ke tər hagho kume mowāfaqe ta wənə rasegi tso che shorawī askar lə afghānistān na, ne de watəli.

[de khārijyāno khabəra wos pə de bāra ke ʔoko aw maləŋdo ta rasedəle da. pə pexawər ke de amrikāyano pə klub ke de eʔlānāto pə takhta dā ʔibārat likəl shəway: "rādzəy səl səl rupəy (5 ɖālara) shart wətaɾu che mujāhedin ba tsə wakht de ʔukumat pə joɾawəlo muwafaq shi." pə de pase byā pə wəɾo ʔorufo dā ʔibārat likəl shəway day: "ʔole de shart payse ba hagha wəgaʔe che pə kābəl rādyo ke de yawa islāmi ʔukumat de joɾedəlo de eylān de niʔe pə

bāra ke ye tər ʔolo na haqiqat ta nizde aʔkal kəɾay way." pə de musābaqa ke ɖer zyāt khalək dākhəl shəwī di. ʔolo khpəl numuna pə takhta likəli aw har yawa lə khpəl nāmə sara pə kābəl rādyo ke de yawa islāmi ʔukumat de eylān aʔkali tārikh hām sabt kəɾay day. dā tārikhuna de nunas səwa nəhə atyāyam kāl de februari lə nimāyi na di dəgha kāl tər oktəbərə pore rasegi.]

[amā de klub yawa ghəɾi wəwayəl: "zə pə de shart taɾəm tse mujāhedin ba tse wəkri, nə pə de che gunde de haghuy kum mēshər ba tsə wəkri." wos hām khārijyān aw hām afghānān de kābəl de soqut aw de afghānistān de azadedəlo pə bara ke aʔkaluna kawī. de halək dāse fikir kawī che de mujāhedino mēshrān ba de rusāno de ʔolo askaro lə watəlo na de məkha yane de februari tər pindzəlasam pore dāse muwaqati ʔukumat joɾ nə kəɾay si che baqā aw dawām wəlarī.]

[pə kābəl ke khalək de mərg aw zwənd lə suāl sara məkhāməkh di. halta khalək pə de wera ke di che rusān ba de məkha tər de che de afghānāno duxmane ɖale kume muwafaqe ta sara wərasegi lə afghānistān na wozi, aw pə kābəl ke ba de mujāhedino ʔiamle payl shi. dzəka no khārijī ʔukumatuna khpəlo diplomātāno ta hedāyat warkawī che khpəlo məkuno ta wlaɾ shi. de duy ɖer lə de ɖaregi che pə kābəl ke ba de wino laxti wəbayegi. bi bi si pə rawāna hafta ke eylān wəkɾa che pə kābəl ke khwāɾə wradz pə wradz bikhī kamegi aw di de khatar shta, che khalək ba lə lwəgi mɾə shi.]

[de mujāhedino mēshrān pə pexawər ke pə jang aw dəʔawa lagyā di, kho de mujāhedino qumandānān pə de ke di che de afghānistān sarnawisht de jagɾe pə maydān ke wəʔaki. qumandānāno pə de wrustəyo wakhto ke de jalālābad xār bikhī klak kala band kəɾay day. kum nəwī maʔājər che lə jalālābad na de jang lə amala təxti de haghuy shmer zarguno tano ta rasegi aw aksəra ye spin giri, xədze aw māshumān di. dəgha maʔājər pə wəwro pəto ghaxo na teregi, pākistān ta awɾi....]

Selection E

Fractured Pashto:

[mili azādi baxunki ghərdzanguna:

dā istilāh de dreyame narəy pə hewāduno ke de istaʔmār de lə mandzawṛəlo pə mafhum pə kār achawəl shəwe da, aw pə 1960 kaluno ke de nəwo azādo shəwo khalko aw milatuno de azādəy pə

eʔlāmiya ke zyāta rāwṛəl shəwe da. dā istilāh de lwedidz imperyalizm de pāy ta rasawəlo lə para de zor pə kār achawəl rā bolī, aw zyāt wakhtuna dā ḡawəl zor de ḡār āchawəna pə taktik shakəl ke rā xkāra shəwi day. dā istilāh wos pə yaw mawjuda nazām bānde de brid pə surat ke hām de matlab de ruxānawəlo lə pāra pə kār achawəl kegi...

[de dreyame narəy de hewāduno lə khwā dā taʔrif wṛānde kṛāy shu:

de isteʔmāri, fāshisti aw baharani rezhimuno de zor aw wafīshat nə ḡak hagma aʔmāl, che de azādəy gaṛəlo de mubārizzino pər zəd kegi, aw de fāshisti rezhimuno de baqāyāwo aw ajirāno lə khwā ye nanga aw mlataṛ kegi, haghuy che de noro khpəlwāko hewāduno pər zəd hām fāliyatuna kawī, de afrādo yā ḡalo pə lās de zor aw wafīshat hagma aʔmāl che de begunā khalko zhwənd lə khatar sara məkāmək kawi, de insān bansəṭiz fiokuq lə pxo lānde kawī, aw de istaʔmāri aw fāshisti rezhimuno lānde khalko de azādəy aw de khpəl sarnawisht de ṭākəlo tabīʔi fiokuqo ta zyān rasawī, aw yā de insān pə azādəy nor dāse ḡawəl ḡawəl bandizuna lagawī. de zor hagma aʔmāl che de inferadi aw shakhsi gaṛo de lās ta rāwṛəlo lə pāra tər sara kegi, che zyān ye yawāze lə hewād pore tarəli nə wī...]

Normal Pashto:

[de khpəlwākəy ghurdzang:

dā istilāh, ləka tsənga che isteʔmār lānde malkuno ta de khpəlwākəy de warkawəlo pə haghe

eʔlāmiya ke tawziḥ shəwe che pə nolas səwa shpetəm kāl ke khpara shəwe da, de dreyame narəy hewāduno de isteʔmār de khatmawəlo de tafīrik pə mafhum istiʔmāl kəre da. dī de tafīrik usul khalko ta ijāza warkawī che de isteʔmār de khatmawəlo de pāra lə zor na kār wākhli aw dī dəgha zor de isteʔmāl de pāra aksara tər wrusti lāre chāre ghara shəwe day. (dālta de isteʔmār matlab tər gharbi isteʔmār day.) de 'khpəlwākəy ghordzang' wos hām, sara lə de che isteʔmār khatəm day, pə yawa musalat nizzām bānde de fiāmle pə maʔnā isteʔmālegi. ...

[de nāpeyālo hewāduno yawa ḡala de baynūlmelali terorizm pə bāra ke wāyi:

dā hagma lə tashadud na ḡak aw nor zalemana aʔmāl dī che isteʔmāri, de nezhādi tawpir pālunki aw khāriji rezhimuna ye de hagho wələsuno pər zəd kawī che de khpəle khpəlwākəy de pāra mubārāza kawī. dā de yawa dawlat yā musise lə khwā hagho fāshistāno yā ajiro ʔaskaro ta mraṣta warkawəl yā haghuy ta de fāʔaliyat ajāze warkawəl dī che teroristi fāʔayāt ye noro mustaqəlo hewāduno ta mətawaje wī. dā de hagho ḡalo aw afrādo lə tashadud na ḡak aʔmāl dī che begunā insānān wazhni aw yā de haghuy zhwənd yā bunyādi azādəy pə khatar ke achawī yā de ṭolo hagho wulusuno de khud irādiyat musalam fiāq aw azādi mutāserawī che de isteʔmāri aw nezhādi tawpir tarafdāro rezhimuna tər tasalut aw yā kum ḡawəl khāriji

salate lānde zhwānd kawi. dā haghā lə tashadud na ɖak aʔmāl di che afrād aw yā
ɖale ye de khpəlo shakhsi gəʔo də pāra kawi aw asarāt ye yawāze pə yawa dawlat
pore maʔdud nə wi.]